

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΚΟΥΓΚΟΥΣΤΑΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΜ: 10900958

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ ΙΟΡΔΑΝΗΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη στα Ελληνικά.....	5
Περίληψη στα Αγγλικά.....	5
Εισαγωγή.....	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Έννοια και περιεχόμενο της Λογιστικής

1.1 Ιστορική αναδρομή της λογιστικής.....	9
1.2 Ορισμός και έννοια της λογιστικής.....	9
1.3 Σκοπός της λογιστικής.....	10
1.4 Σημασία της λογιστικής.....	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Χρηματοοικονομικές καταστάσεις

2.1 Γενικά περί χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	11
2.2 Είδη χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	11
2.3 Ποιοτικά χαρακτηριστικά των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	12
2.4 Στόχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	13
2.5 Χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.....	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Διαδικασία ωραιοποίησης οικονομικών καταστάσεων-

Δημιουργική Λογιστική

3.1 Εισαγωγή.....	15
3.2 Ορισμός και έννοια της δημιουργικής λογιστικής.....	16
3.3 Διαφορές έννοιας δημιουργικής λογιστικής και λογιστικής απάτης.....	17
3.4 Μορφές δημιουργικής λογιστικής.....	17
3.4.1 Χρηματοδότηση εκτός ισολογισμού.....	18
3.4.2 Εξωραϊσμός των οικονομικών καταστάσεων.....	18
3.5 Είδη του Earnings Management (= Διαχείριση Κερδών).....	18
3.6 Λόγοι ανάπτυξης της δημιουργικής λογιστικής.....	20
3.7 Κίνητρα διαχείρισης κερδών.....	21
3.8 Κίνητρα για τη χρήση της δημιουργικής λογιστικής.....	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Επιπτώσεις χρήσης της δημιουργικής λογιστικής

4.1	Επιπτώσεις από την εφαρμογή της Δημιουργικής Λογιστικής στις Επιχειρήσεις.....	23
4.1.1	Επίπτωση στις μετοχές της επιχείρησης.....	23
4.1.2	Επίπτωση στο κόστος δανεισμού & στο λειτουργικό κόστος της επιχείρησης.....	23
4.1.3	Επίπτωση στις αμοιβές στελεχών.....	24
4.1.4	Επίπτωση στη φορολογία της επιχείρησης- πολιτικό κόστος.....	24
4.1.5	Συνέπειες από την γνωστοποίηση της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η δημιουργική λογιστική στην πράξη – Παραδείγματα από την εμπειρική εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής

5.1	Εισαγωγή.....	25
5.2.1	Εφαρμογή στο Εξωτερικό – Διεθνής εμπειρία – Σκάνδαλο ENRON.....	25
5.2.2	Επιπτώσεις της κατάρρευσης της εταιρίας ENRON.....	26
5.3	Εφαρμογή στην Ελλάδα - Ελληνική Πραγματικότητα.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η εταιρική διακυβέρνηση ως μέσο περιορισμού και αντιμετώπισης της δημιουργικής λογιστικής

6.1	Εισαγωγή – Έννοια.....	29
6.2	Ιστορικά στοιχεία.....	30
6.3	Εφαρμογή της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην πράξη - Εναλλακτικά Υποδείγματα Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Τα Δ.Λ.Π. ως μέσο περιορισμού και αντιμετώπισης της δημιουργικής λογιστικής

7.1	Εισαγωγή.....	31
7.2	Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων	32
7.3	Σκοπός των επιτροπών Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.....	32
7.4	Διαδικασία σύνταξης & έκδοσης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.....	33
7.5	Σφάλματα στην εφαρμογή των Δ.Λ.Π.....	34

7.6	Τεχνάσματα δημιουργικής λογιστικής και αντιμετώπιση τους από τα Δ.Λ.Π.....	34
7.7	Εισαγωγή των Δ.Λ.Π. στην Ελληνική οικονομία.....	37
7.8	Αποτελέσματα εισαγωγής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ελλάδα.....	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Μηχανισμοί ελέγχου και περιορισμού της εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής

8.1	Εισαγωγή.....	38
8.2	Διακρίσεις ελέγχου.....	38
8.3	Αρχές εξωτερικού ελέγχου.....	39
8.4	Ευθύνη ορκωτού ελεγκτή- λογιστή.....	40
8.5	Νομοθετικό πλαίσιο καταπολέμησης της Δημιουργικής Λογιστικής	41
8.5.1	Νόμος Sarbanes-Oxley.....	41
8.5.2	Έλεγχος στους ελεγκτές – Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης & Ελέγχου (Ε.Λ.Τ.Ε.)	43
8.5.3.	Εναρμόνιση Ελληνικού δίκαιου με την 8 ^η Οδηγία της Ε/Ε – (Νόμος Ν:3693/2008)	45
8.5.4	Εναρμόνιση Ελληνικού δίκαιου με την 8 ^η Οδηγία της Ε/Ε – (Νόμος Ν:3873/2010)	46
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	46
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	48

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Η παρούσα διπλωματική εργασία με θέμα «Δημιουργική λογιστική- λογιστικά τεχνάσματα και επιπτώσεις», εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου (Α.Π.ΚΥ) Τραπεζική και Χρηματοοικονομική και η μεθοδολογία στην οποία στηρίζεται είναι εξ' ολοκλήρου σε Ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, περιλαμβάνοντας βιβλία, επιστημονικά άρθρα, και ιστογραφία τα οποία αποτελούν ως επί τω πλείστω θεωρητικό υπόβαθρο.

Στα πλαίσια της εργασίας επικεντρωθήκαμε στον ρόλο και τη σημασία που έχει η δημιουργική λογιστική για τις επιχειρήσεις, ενώ γίνεται προσπάθεια να ερμηνευτεί η δημιουργική λογιστική σαν έννοια, να αναλυθούν τα πεδία εφαρμογής της, να μελετηθούν οι επιπτώσεις της, οι λόγοι για την οποία την χρησιμοποιούν καθώς και να ερευνηθούν οι πιθανοί τρόποι περιορισμού (αν όχι εξάλειψης) του φαινομένου της χρήσης της. Μέσω των πραγματικών παραδειγμάτων από την Ελληνική και Διεθνή σκηνή, γίνεται προσπάθεια να κατανοηθούν πλήρως οι ολέθριες συνέπειες που μπορεί να υπάρξουν από την χρήση της καθώς και να αναλυθούν οι μέθοδοι εφαρμογής της.

Τέλος, γίνεται εκτενής αναφορά στους τρόπους θωράκισης των οικονομιών και αντιμετώπισης των τρόπων χρήσης της δημιουργικής λογιστικής από τις Κυβερνήσεις και τους λοιπούς φορείς της οικονομίας έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται οι προσπάθειες εξαπάτησης και έτσι να εξασφαλίζεται ένα υγιές, ασφαλές και σίγουρο περιβάλλον έτσι ώστε να εξασφαλίζονται συνθήκες κατάλληλες για την οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

This diploma thesis entitled "Creative accounting-accounting tricks and effects," was produced as part of the Postgraduate Program of the Open University of Cyprus (O.U.C.) Banking and Finance and the methodology behind it, is entirely in Greek and International bibliography, including books, scholarly articles, and internet web pages which are for the most part theoretical background.

In this thesis we focused on the role and the importance of creative accounting for business, while attempting to interpret the meaning as creative accounting to analyze the scope, to study the effects of the reasons for which the use and explore potential ways of reducing (if

not eliminating) the phenomenon of use. Through real-world examples from Greek and International scene, we are trying to fully explain the dire consequences that may arise from its use and to analyze the methods of application.

Finally, a detailed report is made on how governments and other stakeholders try to secure and protect their economies so as to minimize cheating and thereby ensure a healthy, safe and secure environment to ensure conditions suitable for economic development and social welfare.

«Η Δημιουργική Λογιστική είναι το μεγαλύτερο κόλπο μετά το Δούρειο Ίππο»

Ian Griffiths (1986)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η λογιστική επιστήμη είναι μια σύνθετη επιστήμη που περιλαμβάνει και άλλες επιστήμες προκειμένου εν τέλει να μπορεί να αποδίδει με σαφή και ευδιάκριτο τρόπο τις αριθμητικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης (περιουσιακή και κεφαλαιακή διάρθρωση) ή γενικά μιας οικονομικής μονάδας, την παρακολούθηση και αποτύπωση των μεταβολών που επέρχονται στους πόρους και την περιουσιακή κατάσταση των οικονομικών μονάδων, τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την λειτουργία τους καθώς και τον έλεγχο προέλευσης τους, και τέλος την ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών για την λειτουργία των οικονομικών μονάδων. Χάρη στην χρήση της λογιστικής γίνεται η παραγωγή και διατύπωση των οικονομικών καταστάσεων από ειδικευμένα άτομα οι οποίοι αποδίδουν εντύπως την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η οικονομική μονάδα σε κάποιο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (όπου συνήθως μελετάται η εξέλιξη και ανάλυση των οικονομικών στοιχείων) ή σε κάποια χρονική στιγμή (όπου απλά δίνεται μια στατική εικόνα σχετικά με την κατάσταση του οικονομικού οργανισμού).

Με την σύνταξη και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων ασχολείται κυρίως η διοίκηση των οικονομικών μονάδων και εξειδικευμένοι λογιστές. Πρωταρχικό μέλημα τους είναι η ολοκληρωμένη, εμπειριστατωμένη και σωστή σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, μιας και αποτελούν την εξωτερίκευση της εικόνας στο υπόλοιπο οικονομικό περιβάλλον και

είναι ουσιαστικά ο “καθρέφτης” του οικονομικού οργανισμού. Ο όγκος των πληροφοριών που παρατίθενται στις οικονομικές καταστάσεις απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων και παρουσιάζουν μεγάλη σπουδαιότητα για τα ενδιαφερόμενα μέρη (επενδυτές, μέλη Δ.Σ, ανταγωνιστές, κλπ) η μελέτη αυτών. Για το λόγο αυτό, πολλές φορές γίνονται προσπάθειες χειραγώγησης και επηρεασμού των στοιχείων που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις.

Έτσι , υιοθετούνται λογιστικές πρακτικές που είτε συνάδουν με τις συνήθειες λογιστικές πρακτικές είτε όχι, αλλά σίγουρα αποκλίνουν από το πνεύμα αλλά και την ουσία των κλασικών λογιστικών πρακτικών. Αυτές οι λογιστικές πρακτικές έχει καθιερωθεί να ονομάζονται «Δημιουργική Λογιστική»

Σκοπός της συγκεκριμένης διατριβής είναι να δείξει πως η εσκεμμένη εκμετάλλευση των αδυναμιών αυτών και η παραποίηση τους με σκοπό να εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των επιχειρήσεων και των άμεσα ενδιαφερομένων, δημιουργεί μια διαστρεβλωμένη εικόνα προς τα έξω η οποία σίγουρα μπορεί να έχει πολλά θετικά οφέλη στις ίδιες τις επιχειρήσεις αλλά μπορεί και να δημιουργήσει πολύ σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά είναι συνήθως μακροπρόθεσμα και μπορεί να αφορούν μόνο την ίδια επιχείρηση ή τον οργανισμό σαν οικονομική οντότητα, αλλά σε μερικές περιπτώσεις δύναται να επεκταθούν πολύ περαιτέρω και με το φαινόμενο «ντόμινο» να επηρεάσουν ακόμα και την σταθερότητα της παγκόσμιας οικονομίας. Ουσιαστικά πρόκειται για μια νέα μορφή κινδύνου στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία και το οικονομικό σύστημα.

Είναι φανερό ότι η δημιουργική λογιστική μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε μορφής οικονομική οντότητα που συντάσσει οικονομικές καταστάσεις και ακροβατώντας στα πλαίσια της νομιμότητας να προσπαθήσει να εξαπατήσει (σε μικρό ή μεγάλο βαθμό), παραποιώντας ή μεταβάλλοντας οικονομικά στοιχεία προς ίδιο όφελος, δημιουργώντας όμως έτσι ένα κλίμα αβεβαιότητας και ανασφάλειας απέναντι στους μετόχους, τους επενδυτές, τους πιστωτές, τους εργαζομένους, και σε ακραίες περιπτώσεις ακόμα και την κοινωνία ολόκληρη, δηλαδή σε όλους όσους αποτελούν το λεγόμενο και «οικονομικό κύκλωμα».

Μία πιθανή λύση είναι η από κοινού υιοθέτηση κοινών μεθόδων αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων καθώς και λογιστικών αρχών και πρακτικών τα οποία εκφράζονται με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Αν και υπάρχει η πεποίθηση πως με την υιοθέτηση τους θα λύθούν πολλά προβλήματα, είναι προφανές πως το μεγαλύτερο θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί έχει να κάνει με τα ζητήματα ηθικής των θεμάτων διαχείρισης, την αναγκία

αλλαγή νοοτροπίας, αξιών αλλά και πιο πρακτικά, την πιθανή επιβολή πιο αυστηρού πλαισίου ελέγχου που θα υπερκαλύπτει τις αδυναμίες του τωρινού συστήματος.

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια εκτενής ανάλυση της έννοιας «λογιστικής» με σκοπό την πλήρη κατανόηση της, αναλύοντας τα χαρακτηριστικά της, τις μορφές της, τα κίνητρα ύπαρξης της, αλλά και την συνολική της επίδραση .

Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται μια λεπτομερής αναφορά στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και στον ρόλο που επιτελούν μιας και αποτελούν το μέσο πάνω στο οποίο βασίζονται οι τακτικές της Δημιουργικής Λογιστικής.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην Δημιουργική Λογιστική και στα χαρακτηριστικά στοιχεία που την απαρτίζουν.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια λεπτομερής ανάλυση των επιπτώσεων (θετικών και αρνητικών) που επιφέρει η χρήση των τεχνικών της Δημιουργικής Λογιστικής και τον αντίκτυπο που έχουν στην οικονομική και κοινωνική ευημερία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται χρήση αντιπροσωπευτικών παραδειγμάτων από την διεθνή και Ελληνική οικονομική σκηνή με σκοπό να γίνει αντιληπτή η επίδραση που προκαλείται από την χρήση αυτών των τακτικών.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στην εταιρική διακυβέρνηση και πώς μπορεί να αποτρέψει ή έστω να περιορίσει την εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής από τις επιχειρήσεις.

Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων με παρουσίαση των θεμελιωδών αρχών που το διέπουν, των δυνατοτήτων και των αλλαγών που έχουν επιφέρει, με σκοπό τον όσο το δυνατόν μεγαλύτερο περιορισμό της εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής.

Τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο παρουσιάζεται λεπτομερώς ο ελεγκτικός μηχανισμός που είναι υπεύθυνος για την επίβλεψη, έλεγχο και έγκριση των οικονομικών καταστάσεων, όπου παρουσιάζονται και το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των ελεγκτικών μηχανισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

«Έννοια και περιεχόμενο της Λογιστικής»

1.1 Ιστορική αναδρομή της Λογιστικής

Παρόλο που η Λογιστική έχει τις ρίζες της στα προϊστορικά χρόνια όπου υπήρχαν πρώιμες μορφές λογιστικής απεικόνισης (Βαβυλώνα, Αίγυπτος, Ελλάδα), η δημοσίευση του πρώτου συγγράμματος διγραφικής διατύπωσης έγινε από τον Ιταλό Luca Bartolomeo de Pacioli το 1494 μ.Χ. (γνωστό και ως «De arithmetica») ενώ σαν επιστήμη αναπτύχθηκε ραγδαία και εξελίχθηκε μόλις από το 1900 και μετά. Αιτία ήταν η ανάγκη επιστημονικής οργάνωσης στα οικονομικά των επιχειρήσεων και των εμπόρων και επήλθε λόγω της εκβιομηχάνισης της παγκόσμιας οικονομίας και της μεγάλης ανάπτυξης που ξεκίνησε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Από τότε μέχρι και σήμερα έχει αναπτυχθεί, εμπλουτιστεί και εξελιχθεί σαν επιστήμη με την παράλληλη δημιουργία και υπαγωγή του Λογιστικού Δικαίου σαν μέρος του Οικονομικού Δικαίου πολλών χωρών. Πλέον, η λογιστική δεν αντιμετωπίζεται σαν στατική και μονοδιάστατη καταγραφή των οικονομικών πράξεων αλλά διατηρώντας τον τεχνικό της χαρακτήρα, επεκτείνεται περαιτέρω και στην ερμηνεία δίνοντας έμφαση στην λογιστική πληροφορία που μπορεί να αντληθεί και να χρησιμοποιηθεί για την σωστή λήψη αποφάσεων (Μπαλής, 1998).

1.2 Ορισμός και έννοια της Λογιστικής

Σύμφωνα με τον A.I.C.P.A. (American Institute of Certified Public Accountants) ως λογιστική ορίζεται η τεχνική της καταχώρησης, ταξινόμησης, συνοπτικής παρουσίασης, κατά εύληπτο τρόπο και σε χρηματικές μονάδες, συναλλαγών και γεγονότων που είναι εν μέρει τουλάχιστον χρηματοοικονομικού χαρακτήρα και της επεξηγήσεως των αποτελεσμάτων από αυτά (A.I.C.P.A., 1941) ενώ μετέπειτα προστέθηκαν και ορισμοί όπως η χρήση της αποτίμησης, η παρακολούθηση και ο έλεγχος της περιουσίας των οικονομικών μονάδων καθώς και των πηγών προέλευσης αυτών, και δημιουργία προβλέψεων για την οικονομική πορεία των οικονομικών μονάδων (Αναστασίου Θ.2007).

1.3 Σκοπός της Λογιστικής

Σύμφωνα με τον Αναστασίου (2007), σκοποί της λογιστικής είναι:

- Ο πλήρης προσδιορισμός και η εμφάνιση της οικονομικής κατάστασης των οικονομικών μονάδων (περιουσιακή και κεφαλαιακή διάρθρωση)
 - Η παρακολούθηση των μεταβολών της περιουσίας
 - Ο προσδιορισμός του οικονομικού αποτελέσματος
 - Ο έλεγχος των πηγών προέλευσης του
 - Η εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς την αποτελεσματικότητα λειτουργίας
 - Η δημιουργία προβλέψεων για το μέλλον
 - Ο έλεγχος της όλης διαχείρισης και διοίκησης των οικονομικών μονάδων
 - Ο καταλογισμός ευθυνών
 - Η βοήθεια στην σωστότερη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων και επιλογών
 - Η ενημέρωση των ενδιαφερόμενων για την πορεία των οικονομικών μονάδων.

Σε επίπεδο σχέσης επιχείρησης-Κράτους, μπορεί να προστεθούν σαν σκοποί της Λογιστικής:

- Η διευκόλυνση των ελέγχων στους οποίους υπόκεινται οι επιχειρήσεις από το Κράτος
- Η παρακολούθηση των συμφερόντων του Κράτους
- Η παροχή στοιχείων για την κατάρτιση των Εθνικών Λογαριασμών
- Η παροχή στοιχείων για τον καθορισμό της κρατικής εισοδηματικής πολιτικής.

1.4 Σημασία της Λογιστικής

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και λόγω της μεγάλης ανάκαμψης που παρουσίαζε η παγκόσμια οικονομία, αναπτύχθηκε ο θεσμός των ανωνύμων εταιριών που εξελίχθηκε σε μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαίου ενώ επιπλέον καθιερώθηκε η έμμισθη διοίκηση των οικονομικών μονάδων που βοήθησε στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Αυτή η μεγάλη ανάπτυξη του θεσμού των επιχειρήσεων δημιούργησε κέρδη κάτι το οποίο προκάλεσε την παρέμβαση του κράτους για φορολογικούς σκοπούς. Πλέον, η λογιστική στην σύγχρονη εποχή αντιμετωπίζεται σαν επιστημονική μέθοδο οργάνωσης και επίβλεψης, αποτελώντας όργανο διαχείρισης, διοίκησης και ελέγχου. (Μπαλής, 1998)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

«ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ»

2.1 Γενικά περί χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κύρια πηγή χρηματοοικονομικές πληροφόρησης των ενδιαφερόμενων για τις οικονομικές μονάδες αποτελούν οι οικονομικές καταστάσεις οι οποίες αποτελούν την γενικευμένη αποτύπωση της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης παρέχοντας πλήθος οικονομικών στοιχείων για την κατάσταση, την πορεία, την θέση, αποτελώντας παράλληλα και κριτήριο απόδοσης των επιχειρήσεων.

2.2 Είδη χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Σύμφωνα με τους Σακελλή Εμ. (2002), Κάντζος (2001) τα είδη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που δημιουργούνται με φροντίδα και ευθύνη των διοικήσεων των επιχειρήσεων (και έλεγχο από ανεξάρτητους Ορκωτούς Λογιστές-Ελεγκτές & το Κράτος) είναι:

α) ο Ισολογισμός. Αποτελεί την ραχοκοκαλιά των χρηματοοικονομικών καταστάσεων κυρίως λόγω του όγκου πληροφοριών που εμπεριέχει ομαδοποιημένα σε κατηγορίες και εκφραζόμενα σε αξίες στο εγχώριο νόμισμα (€) κεφάλαια, χρηματικά διαθέσιμα, περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις, απαιτήσεις, δάνεια, αποθέματα κ.λ.π.. Ο ισολογισμός περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά Η εικόνα που μας παρέχει είναι στατική, μια φωτογραφική απεικόνιση της κατάστασης της επιχείρησης μια δεδομένη χρονική στιγμή και υπόκειται σε δημοσίευση.

β) η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης. Στην συγκεκριμένη κατάσταση (η οποία είναι συνήθως και η πρώτη που σχηματίζεται) παρουσιάζεται ο κύκλος εργασιών (τζίρος) που πραγματοποίησε η οικονομική μονάδα μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (συνήθως ένα έτος) από την παροχή υπηρεσιών ή την πώληση αγαθών καθώς και τις δαπάνες-έξοδα που πραγματοποιηθήκαν για το σκοπό αυτό και αφορούν το ίδιο διάστημα. Είναι ή πρώτη εικόνα που σχηματίζεται σχετικά με την ύπαρξη αποτελέσματος (κέρδος ή ζημία) για την επιχείρηση.

γ) η Κατάσταση Ταμειακών Ροών. Στην συγκεκριμένη κατάσταση γίνεται απεικόνιση των εισροών – εκροών μετρητών της επιχείρησης και αποτελεί συνοδευτική κατάσταση.

δ) η Κατάσταση Μεταβολών της Οικονομικής Θέσης (Πίνακας Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων) Στην συγκεκριμένη κατάσταση εμφανίζονται οι μεταβολές στην οικονομική θέση της επιχείρησης. Παρόλο που δεν υπόκειται σε δημοσίευση, μας παρέχει πολλές πληροφορίες για την κίνηση των κεφαλαίων και την αποδοτικότητα τους στη διάρκεια της χρήσης.

Ε) ο Πίνακας Διάθεσης Κερδών. Δημοσιεύεται μαζί με τον Ισολογισμό και περιλαμβάνει ανάλυση της διάθεσης των καθαρών κερδών που υπήρξαν στο τέλος της χρήσης (αφού αφαιρεθεί ο φόρος των κερδών της χρήσης & οι φορολογικές διαφορές παλαιότερων χρήσεων).

στ) η Έκθεση των Ορκωτών-Ελεγκτών. Αποτελεί την τελευταία κατάσταση που συντάσσεται από τον Ορκωτό Λογιστή-Ελεγκτή που πραγματοποίησε τον έλεγχο στην επιχείρηση. Στην έκθεση του αναφέρει ότι κρίνει σκόπιμο αναφορικά με τον έλεγχο που διενήργησε κατά την εξεταζόμενη χρήση. Σε αυτές αναφέρονται οι όποιες επιφυλάξεις τυχόν υπάρχουν από τους ελεγκτές κατά την σύνταξη των καταστάσεων αλλά και συμπληρωματικές πληροφορίες που δεν αναφέρονται αλλού καθώς και επεξηγήσεις κάποιων στοιχείων (αν κρίνουν ότι είναι αναγκαίο). Σύμφωνα με τον Κάντζο (2001), η γνώμη των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών μπορεί να έχει 5 διαφορετικές μορφές: θετική άνευ επιφυλάξεως έκθεση η οποία και επιβεβαιώνει ότι οι τα στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις είναι ορθά, θετική με κάποιες εξαιρέσεις οι οποίες αναγράφονται, αρνητική και αδυναμία έκφρασης γνώμης, έκθεση μερικής κάλυψης.

Επιπροσθέτως όλως των ανωτέρω, υπάρχει και το προσάρτημα το οποίο δεν υπόκειται σε δημοσίευση αλλά περιέχει πολλές ποιοτικές πληροφορίες αλλά και επεξηγηματικές πληροφορίες για στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων καθιστώντας τις έτσι πιο κατανοητές από τους αναγνώστες τους.

2.3 Ποιοτικά Χαρακτηριστικά των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Σαν ποιοτικά χαρακτηριστικά νοούνται όλα εκείνα τα στοιχεία που πρέπει να έχουν οι οικονομικές καταστάσεις έτσι ώστε να καταστίζονται λειτουργικές για τους αναγνώστες τους. Σύμφωνα με τον Τσακλάγκανο (2009), τα στοιχεία αυτά είναι τα εξής:

-Σαφήνεια: Τα στοιχεία που αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει αν είναι σαφή, και κατανοητά με σκοπό να διευκολύνουν τους αναγνώστες τους στην ανάγνωση τους και στην λήψη αποφάσεων ακόμα και όταν αυτοί δεν έχουν μεγάλες λογιστικές γνώσεις .

-Συνάφεια: Οι οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες συναφείς με τις ανάγκες των ενδιαφερομένων μερών έτσι ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν πληρέστερα τον σκοπό τους.

-Αξιοπιστία: Οι οικονομικές καταστάσεις χαρακτηρίζονται από αξιοπιστία όταν δεν εμπεριέχουν λάθη, δεν υπάρχουν παραλήψεις και υπάρχει πιστή αποτύπωση των οικονομικών και ποιοτικών δεδομένων της επιχείρησης σε αυτές.

-Σημαντικότητα: Οι πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις θεωρούνται σημαντικές, όταν βοηθούν στην λήψη σημαντικών αποφάσεων. Όπως γίνεται κατανοητό, τυχόν παραλείψεις ή κακώς ή ανακριβώς αναφερόμενες πληροφορίες μπορεί να οδηγήσουν στην λήψη λανθασμένων αποφάσεων. Με σκοπό την εύκολη σύγκριση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων μεταξύ τους, είναι αναγκαία η κατάρτιση τους με τον ίδιο τρόπο.

2.4 Στόχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Στόχος των οικονομικών καταστάσεων είναι να αποτυπώσουν και να παρουσιάσουν με σαφήνεια, ειλικρίνεια, ουδετερότητα και αξιοπιστία πληροφορίες σχετικά με την επιχείρηση στην οποία αναφέρονται. Οι πληροφορίες αυτές αξιοποιούνται από τους ενδιαφερόμενους (επενδυτές, πιστωτές, λοιποί χρήστες) για την λήψη σωστών επενδυτικών και λοιπών αποφάσεων που αφορούν την επιχείρηση. Μέσω των καταστάσεων γίνονται γνωστοί οι πόροι των επιχειρήσεων, τα δικαιώματα τρίτων στους πόρους αυτούς, τα οικονομικά αποτελέσματα σε κάποιο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, οι πηγές και οι χρήσεις των κεφαλαίων της επιχείρησης, οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις της, ενώ με τα συμπληρωματικά στοιχεία που εμφανίζονται σε αυτές, γίνεται πιο κατανοητή η δυναμική της επιχείρησης στο οικονομικό περιβάλλον.

2.5 Χρήστες των οικονομικών καταστάσεων

Σύμφωνα με τον Τσακλάγκανο (2009), Γκινόγλου, Ταχυνάκη & Μωυσή (2005) οι οικονομικές καταστάσεις είναι χρήσιμες σε 2 ξεχωριστές ομάδες ανθρώπων. Σε αυτούς που βρίσκονται εντός της επιχείρησης και τις χρησιμοποιούν για την λήψη διοικητικών αποφάσεων και τον έλεγχο λειτουργίας (εσωτερικοί χρήστες) και σε αυτούς που βρίσκονται εκτός της επιχείρησης (εξωτερικοί χρήστες).

Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι διοικήσεις των επιχειρήσεων (μέλη διοικητικού συμβουλίου, προϊστάμενοι τμημάτων, υπεύθυνοι για την λήψη

αποφάσεων σχετικά με την λειτουργία της επιχείρησης, κλπ) και ελέγχουν μέσω αυτών την λειτουργία της επιχείρησης (εσωτερικός έλεγχος) , την αποδοτικότητα της, ενώ μπορεί μέσω αυτών να προβαίνει σε μακροχρόνιο προγραμματισμό λειτουργίας και να πραγματοποιεί απολογιστικό έλεγχο των πεπραγμένων της.

Στον αντίποδα, η ομάδα χρηστών που βρίσκονται εκτός της επιχείρησης περιλαμβάνει:

- **Τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης (μετόχους αυτής):** Για να μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικές με το ιδιοκτησιακό καθεστώς της επιχείρησης (αγορά ή πώληση μετοχών, μεταβιβάσεις, κλπ.)
- **Προμηθευτές ή πιστωτές της επιχείρησης:** Για να αποφασίζουν σχετικά με την πιστωτική και τιμολογιακή πολιτική που θα ακολουθήσουν έναντι της επιχείρησης
- **Επενδυτές και Χρηματοδότες** αυτής οι οποίοι καλούνται να κρίνουν τις επιχειρήσεις και να λάβουν αποφάσεις σχετικά με την επένδυση πάνω σε αυτές. Πάγια τακτική των επενδυτών είναι η αναζήτηση επιχειρήσεων με ελκυστικά στοιχεία για επένδυση
- **Κρατικές Υπηρεσίες:** Βασιζόμενη στις οικονομικές καταστάσεις, το Κράτος ελέγχει πέρα από αυτές και τα βιβλία της επιχείρησης και επιβλέπει την τήρηση των νόμων στην λειτουργία της επιχείρησης υπολογίζοντας παράλληλα και τους φόρους προς απόδοση από την επιχείρηση σε Αυτό.
- **Τραπεζικοί Οργανισμοί:** Μέσω των οικονομικών καταστάσεων, οι τράπεζες αξιολογούν τον πιστωτικό κίνδυνο που προκύπτει από την χορήγηση δανείων εκ μέρους τους προς τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, οι τράπεζες ζητούν και άλλες πληροφορίες προς αυτόν τον σκοπό.
- **Το Προσωπικό της επιχείρησης** το οποίο καλείται να κρίνει και να επιλέξει εμπειριστατωμένα και όχι βασιζόμενο σε φήμες σχετικά με την εργασία ανάμεσα σε διάφορες επιχειρήσεις (ειδικά σε περιπτώσεις με χαμηλά ποσοστά ανεργίας και εύκολη πρόσβαση ή μετακίνηση στην αγορά αυτής)
- **Οι Συνδικαλιστικές οργανώσεις:** Στις μεγάλες επιχειρήσεις στις οποίες υπάρχουν και συνδικαλιστικές οργανώσεις εκπροσώπησης των εργαζομένων, οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν το χειροπιαστό μέσο ενημέρωσης σχετικά με την πορεία της επιχείρησης και την συλλογική διαπραγμάτευση δικαιωμάτων (αυξήσεων, επιδομάτων, κλπ) μεταξύ της επιχείρησης-εργοδότη και τους εργαζομένους.

- **Οι πελάτες της επιχείρησης** για να γνωρίζουν το οικονομικό εκτόπισμα των συνεργατών τους και την ευρωστία τους να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την συνεργασία τους.
- **Το κοινό**, το οποίο πρέπει να γνωρίζει σχετικά με την ευρωστία της επιχείρησης, τα πολύ υψηλά κέρδη που είναι σε άμεση συνάρτηση με την παραγωγή ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων για τους καταναλωτές, τις περιβαλλοντικές πολιτικές που εφαρμόζει η επιχείρηση, κλπ
- **Λοιπές Ομάδες:** Στην κατηγορία αυτή ανήκουν κυρίως λοιποί φορείς όπως είναι τα επαγγελματικά επιμελητήρια (εμπορικό, βιομηχανικό, οικονομικό), διάφορα ερευνητικά κέντρα, λοιπές εταιρίες ανάλυσης οικονομικών στοιχείων, ασφαλιστικές επιχειρήσεις κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

« ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΩΡΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ»

3.1 Εισαγωγή

Ανέκαθεν σκοπός των επιχειρηματιών και των Managers ήταν η μεγιστοποίηση των κερδών των οικονομικών μονάδων και η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποδοτικότητα των επενδυμένων κεφαλαίων τους. Σε αυτήν την κατεύθυνση κινούνται όλες οι αποφάσεις που παίρνουν και αφορούν την εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων τους. Πολλές φορές όμως, η ενασχόληση τους ξεφεύγει από τα θέματα λειτουργίας των οικονομικών μονάδων και επεμβαίνουν και στην παραποίηση ή στην με οποιοδήποτε τρόπο ηθελημένη αλλοίωση των οικονομικών καταστάσεων που αποτελούν ουσιαστικά την «βιτρίνα» των οικονομικών μονάδων που ελέγχουν. Οι τακτικές αυτές δημιουργούν ψευδείς και παραπλανητικές εντυπώσεις στους ενδιαφερόμενους με σκοπό την εξυπηρέτηση ιδίων συμφερόντων αλλά και της ίδιας της επιχείρησης και έχουν επικρατήσει να ονομάζονται με τον όρο «Δημιουργική Λογιστική» (Mulford & Comiskey, 2002). Αν και κατά καιρούς έχουν δοθεί πολλές ονομασίες, ουσιαστικά πρόκειται για τεχνικές ωραιοποίησης των οικονομικών καταστάσεων οι οποίες όμως παραπληροφορούν τους αναγνώστες τους δημιουργώντας μια αναληθή εικόνα για την οικονομική κατάσταση της οικονομικής μονάδας. Έτσι, με τον τρόπο αυτό καταφέρνουν να τις κάνουν πιο ευπαρουσίαστες, πιο αρεστές, να καλύπτονται

αδυναμίες αλλά και να αποφεύγονται διάφορα λειτουργικά προβλήματα των οικονομικών οργανισμών.

3.2 Ορισμός και έννοια της Δημιουργικής Λογιστικής

Στην διεθνή Βιβλιογραφία υπάρχουν πολλές αναφορές και διαφορετικές ερμηνείες του όρου «Δημιουργική Λογιστική» εκ των οποίων οι πιο αντιπροσωπευτικές είναι οι κάτωθι: Σύμφωνα με τον Τσακλάγκανο (2009), με τον όρο Δημιουργική Λογιστική αναφερόμαστε στην «σκόπιμη αποφυγή υφιστάμενων κανόνων, αρχών και κανονισμών ή στην σκόπιμη εκμετάλλευση της έλλειψης αρχών και κανόνων για την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος ή την παρουσίαση συγκεκριμένης εικόνας της επιχείρησης στις οικονομικές τις καταστάσεις» ενώ σύμφωνα με τον Naser (1993), « Η δημιουργική λογιστική είναι η μετατροπή των στοιχείων των Οικονομικών Καταστάσεων από αυτό που πραγματικά είναι, σε οτιδήποτε επιθυμητό από τον συντάκτη τους εκμεταλλεόμενοι τους ισχύοντες κανόνες, και / ή αγνοώντας κάποιους ή όλους από αυτούς». Σύμφωνα με τον Μπαραλέξη ως Δημιουργική Λογιστική αναφέρεται «η εκμετάλλευση των αδυναμιών των λογιστικών κανόνων ή ακόμα και η παραβίαση αυτών με απώτερο σκοπό την παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων όχι όπως θα έπρεπε αυτές κανονικά να είναι, αλλά όπως συμφέρει κάθε φορά την επιχείρηση να εμφανίζονται» (Μπαραλέξης,2004), ενώ και ο Citron (1995) αναφέρει την δημιουργική λογιστική σαν εφαρμογή λογιστικών κανόνων που με την σιωπηρή επιθυμία των συντακτών τους έχουν σαν σκοπό να «τεντώσουν τους υφιστάμενους κανόνες» με σκοπό την παραπλάνηση των αναγνωστών τους. Επιπλέον στην Διεθνή Βιβλιογραφία ,αν και το νόημα της έννοιας δεν διαφοροποιείται σημαντικά, υπάρχουν και άλλες επιμέρους ονομασίες οι κυριότερες από τις οποίες είναι:

- Financial Accounting Games (Οικονομικά Λογιστικά Παίγνια):
- Aggressive Accounting: Αναφέρεται σε μια ισχυρή και σκόπιμη επιλογή και εφαρμογή λογιστικών αρχών που πραγματοποιούνται με σκοπό να επιτευχθούν επιθυμητά αποτελέσματα και υψηλότερα μερίσματα άσχετα από το αν οι πρακτικές αυτές συμβαδίζουν με τα Δ.Λ.Π. (Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα) ή όχι.
- Earnings Management: Αναφέρεται σε μια δραστική χειραγώγηση των κερδών προς ένα προκαθορισμένο στόχο, η οποία μπορεί να οριστεί από την διοίκηση, μια πρόβλεψη από τους αναλυτές, ή ένα ποσό που είναι συνεπές με μια ομαλότερη και πιο βιώσιμη ροή μερισμάτων.
- Income Smoothing

- Fraudulent Financial reporting

που αποτελούν όμως μορφές του όρου Creative Accounting (=Δημιουργική Λογιστική).(Mulford & Comiskey, 2002)

3.3 Διαφορές Έννοιας Δημιουργικής Λογιστικής και Λογιστικής Απάτης

Σύμφωνα με τον Michael Jones (2011,σελ.7-8) παρόλο που η έννοια της δημιουργικής λογιστικής έχει ταυτιστεί με αυτήν της λογιστικής απάτης, δεν είναι πάντα έτσι. Η δημιουργική λογιστική μπορεί να λειτουργεί εντός του λογιστικού πλαισίου αξιοποιώντας τις όποιες κανονιστικές και νομοθετικές αδυναμίες χωρίς όμως να παρανομεί η επιχείρηση που τις εφαρμόζει (νόμιμη μορφή). Σε αντίθετη περίπτωση οι έννοιες ταυτίζονται μιας και η εκτός νόμου ή/ και κανονισμών εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής συνεπάγεται λογιστική απάτη. Σύμφωνα με τον Φίλο (2003), και οι 2 διαφορετικές μορφές δύναται να χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα από την επιχείρηση.

Η ερμηνεία που δίδεται στην έννοια της λογιστικής απάτης διαφοροποιείται ελαφρώς από χώρα σε χώρα. Παρόλα αυτά, επί της ουσίας σαν απάτη αναγνωρίζεται η παράβαση του νόμου ή / και η λειτουργία εκτός του κανονιστικού πλαισίου. Η λογιστική απάτη μπορεί να πραγματοποιηθεί από άτομα (αυτόνομα) ή από την διοίκηση. Στην περίπτωση που εφαρμοστεί από πρόσωπα τότε αναφέρεται συνήθως στην κλοπή (πχ σε είδη κατά την απογραφή, ταμείο). Στην περίπτωση λογιστικής απάτης από την διοίκηση μιας επιχείρησης, αυτή αναφέρεται στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων με σκοπό να εξαπατήσει τους χρήστες των.

3.4 Μορφές Δημιουργικής Λογιστικής

Παρόλο που το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έχει προνοήσει για με την δημιουργία λογιστικών προτύπων που σαν σκοπό έχουν την αντιμετώπιση ή έστω την μείωση της εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής από τις οικονομικές μονάδες, Σύμφωνα με τον Τσακλάγκανο (2009) οι πιο συνηθισμένες μορφές δημιουργικής λογιστικής είναι η χρηματοδότηση εκτός ισολογισμού (off balance sheet financing) και ο εξωραϊσμός των οικονομικών καταστάσεων (window dressing).

3.4.1 Χρηματοδότηση εκτός Ισολογισμού

Σε αυτήν την μορφή δημιουργικής λογιστικής, οι επιχειρήσεις δεν εμφανίζουν στους ισολογισμούς τους χρηματοοικονομικά κονδύλια ή δάνεια (πχ. συμφωνίες πώλησης με εγγυημένη επαναγορά) εκμεταλλευόμενη της νομοθεσίας μιας χώρας ή τυχόν ελλείψεων και παραλείψεων στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Πρόκειται ουσιαστικά για απόκρυψη στοιχείων υποχρεώσεων για βελτίωση της θέσης της επιχείρησης.

3.4.2 Εξωραϊσμός των οικονομικών καταστάσεων

Πρόκειται για εντέχνως τροποποιημένες οικονομικές καταστάσεις στις οποίες γίνονται ψευδείς εγγραφές στο τέλος της χρήσης και αντιλογίζονται στην αρχή της επόμενης με σκοπό στο τέλος της χρήσης να εμφανίζονται ευνοϊκά ποσά στα στοιχεία του Ισολογισμού.

3.5 Είδη του Earnings Management (= Διαχείριση Κερδών)

Μία από τις πλέον διαδεδομένες μεθόδους εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής είναι και η διαχείριση κερδών η οποία σύμφωνα με τον Schipper (1989) είναι η: «επί σκοπού παρέμβαση από την διοίκηση στην διεργασία καθορισμού των κερδών, συνήθως για να ικανοποιήσει εγωκεντρικούς σκοπούς». Κύριο γνώρισμα της ο διαχωρισμός της σε κοσμητική (cosmetic) και σε πραγματική – real-(σε αυτή την περίπτωση διαχείρισης κερδών, η διοίκηση των επιχειρήσεων πραγματοποιεί οικονομικές συναλλαγές με άμεσες συνέπειες στις ταμειακές ροές των επιχειρήσεων).

Κοσμητική Διαχείριση Κερδών

Η κοσμητική διαχείριση κερδών αναφέρεται στην παραποίηση των δεδουλευμένων χωρίς όμως να υπάρξουν επιδράσεις στις ταμειακές ροές της επιχείρησης. Η πολυπλοκότητα των επιχειρηματικών εργασιών και δραστηριοτήτων καθιστά δύσκολο το έργο του περιορισμού της, παρά την ύπαρξη περιοριστικών παραγόντων όπως είναι η ύπαρξη των λογιστικών προτύπων και μηχανισμών καθοδήγησης. Χωρίζεται περαιτέρω σε 3 στρατηγικές οι οποίες είναι αντιπροσωπευτικές της κοσμητικής διαχείρισης των κερδών.

-Την στρατηγική της αύξησης του κέρδους αναφορικά με την τρέχουσα περίοδο

-Την στρατηγική των Μεγάλων Λουτρών (Big Bath Accounting)

-Την στρατηγική της χρονικής εξομάλυνσης των κερδών

Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων δεν αρκούνται στην χρήση μόνο μιας στρατηγικής ξεχωριστά αλλά πολλές φορές συνδυάζουν τις ανωτέρω στρατηγικές με σκοπό να εξασφαλίσουν την επιτυχία των μακροπρόθεσμων στόχων διαχείρισης κερδών.

- Η Στρατηγική Αύξησης του Κέρδους

Αυτή η στρατηγική αναφέρεται στην παρουσίαση αυξημένων κερδών στις επιχειρήσεις μέσω των αντίστοιχων μεταβολών στις οικονομικές καταστάσεις. Στόχος είναι να δοθεί στο εξωτερικό περιβάλλον μια εικόνα πιο ευνοϊκή και αρεστή για την επιχείρηση και μπορεί να χρησιμοποιείται επαναλαμβανόμενα για αρκετές χρήσεις. Οι τακτικές που χρησιμοποιούνται είναι πολλές όπως π.χ. διαφοροποίηση υπολογισμού κόστους πωληθέντων, εξόδων, αντιλογισμός εγγραφών, κλπ.

-Η Στρατηγική των Μεγάλων Λουτρών (Big Bath Accounting)

Η συγκεκριμένη στρατηγική βασίζεται στην πραγματοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων αποσβέσεων και διαγραφών σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (χρήση). Για την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής, συνήθως επιλέγεται μια περίοδος ύφεσης ή μια περίοδος όπου υπάρχει αναστάτωση και μη κανονική δραστηριότητα στην λειτουργία της επιχείρησης όπως π.χ. συγχώνευση, αλλαγής διοίκησης κ.λπ. Η ανωτέρω διαδικασία είναι συνήθως μη επαναλαμβανόμενη και προσφέρει στην επιχείρηση την δυνατότητα να διορθώσει και να απαλλαγεί από προηγούμενα κακώς κείμενα στα οικονομικά της επιχείρησης διευκολύνοντας την επιχείρηση μακροπρόθεσμα να εμφανίσει αυξημένα κέρδη.

-Η Στρατηγική της Χρονικής Εξομάλυνσης των Κερδών (Income smoothing)

Η ανωτέρω στρατηγική βασίζεται στην επιδίωξη των διευθυντικών στελεχών των επιχειρήσεων για διαχρονική σταθεροποίηση των κερδών του. Κύριο μέλημα τους είναι να εμφανίζονται οι επιχειρήσεις με όσον το δυνατόν μεγαλύτερη σταθερότητα στα κέρδη τους και η αποφυγή των έντονων διακυμάνσεων στα μερίσματα έτσι ώστε να διαμορφώνεται μια σταθερή εικόνα προς τα έξω προσφέροντας παράλληλα σιγουριά στους επενδυτές. Για τον λόγο αυτό, αποθεματοποιούν τα επιπλέον κέρδη

που έχουν σε κάποιες χρήσεις, έτσι ώστε να μπορούν να τα εμφανίζουν και να τα χρησιμοποιήσουν σε προβληματικές περιόδους με χαμηλότερα κέρδη. (Φίλος, 2003).

Τέτοιες περίοδοι μπορεί να είναι όταν για παράδειγμα η Διοίκηση θέλει να αποσπάσει την προσοχή των ενδιαφερόμενων και του κοινού σε κάτι αρνητικό που συνέβη στην εταιρία παρουσιάζοντας σαν θετική επίπτωση την ύπαρξη επιπλέον μερισμάτων ή κερδών (Amat, Blake & Dowds, 1999)

Η ανωτέρω τακτική θυμίζει πολύ τις περιόδους παχιών και ισχνών αγελάδων που διένυσε η αρχαία Αίγυπτος καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης των (**Γένεση 41:1-57**).

3.6 Λόγοι ανάπτυξης της Δημιουργικής Λογιστικής

Ο Μπαραλέξης (2004) ανέφερε ότι η δημιουργική λογιστική εφαρμόζεται εκτός από τις μεγάλες χώρες και στις μικρές και μάλιστα σύμφωνα με τον ίδιο κάποιοι από τους λόγους ανάπτυξης της δημιουργικής λογιστικής είναι:

- **Η ενθάρρυνση από την νομοθεσία της χώρας στην οποία υπόκειται κάθε επιχείρηση.** Σε περίπτωση χαλαρών νομοθετικών μέτρων ή ύπαρξη νομικού κενού, μπορεί μια επιχείρηση να κάνει χρήση αυτών των τακτικών και να μην έχει νομικές κυρώσεις από αυτές τις ενέργειες. Έτσι, χωρίς να παρανομεί, εκμεταλλεύεται τις νομικές αδυναμίες προς ίδιον όφελος.

- **Η αποφυγή εμφάνισης ζημιών στις οικονομικές καταστάσεις.** Λόγω της μεγάλης εξάρτησης που έχουν πολλές επιχειρήσεις από τους τραπεζικούς οργανισμούς, πιστωτές αλλά και τους μετόχους ή τους επενδυτές, πιθανή παρουσίαση ζημιών στις οικονομικές καταστάσεις θα ισοδυναμούσε με δημιουργία πολλών προβλημάτων για την λειτουργία της ίδιας της επιχείρησης. Σε αυτήν την περίπτωση η επιχείρηση μέσω της παραποίησης οικονομικών της στοιχείων εμφανίζει τεχνητώς κάποια κέρδη για να αντιστρέψει το κλίμα, και (πρόσκαιρα) να εμφανίζεται ως υγιείς. Σε αυτήν την περίπτωση και το Κράτος βγαίνει κερδισμένο επειδή θα εισπράξει φόρους από την φορολογία που θα επιβάλλει στην επιχείρηση ενώ σε αντίθετη περίπτωση δεν θα μπορούσε να το κάνει.

- **Η δημιουργία κλίματος ευφορίας μέσω της μεγέθυνσης των κερδών στις οικονομικές καταστάσεις.** Σε αυτήν την περίπτωση εμφανίζονται κέρδη μεγαλύτερα από τα πραγματικά. Έτσι, η επιχείρηση μπορεί να δανείζεται με μεγαλύτερη ευκολία

από τις αγορές ή από τραπεζικούς οργανισμούς μιας και η εικόνα που δίνει είναι αυτής της εξαιρετικά αποδοτικής επιχείρησης και απολαμβάνει αυξημένη εμπιστοσύνη από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

- **Η υψηλή φορολογία κερδών.** Αποτελεί αρνητικό παράγοντα η υπερφορολόγηση των κερδών των επιχειρήσεων, επειδή τα διευθυντικά στελέχη θα προσπαθούν να βρουν τρόπους για την μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης. Ειδικά οι επιχειρήσεις που δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο ή που παρουσιάζουν χαμηλή εξάρτηση από το λοιπό οικονομικό περιβάλλον, μπορούν να ελαχιστοποιήσουν τα κέρδη τους χωρίς σοβαρές επιπτώσεις στην λειτουργία τους.

- **Οι σπάνιοι κρατικοί έλεγχοι.** Η αδυναμία οικονομικών ελέγχων εκ μέρους της Πολιτείας καθώς και η ύπαρξη σαθρού ελεγκτικού μηχανισμού εκ μέρους της, δρουν ως ενθαρρυντικοί παράγοντες για την αλόγιστη χρήση της Δημιουργικής Λογιστικής εκ μέρους των επιχειρήσεων και την δημιουργία ενός άναρχου οικονομικού περιβάλλοντος.

- **Ο εξωτερικός έλεγχος εκ μέρους των Λογιστών-Ελεγκτών.** Η ανυπαρξία ή ο περιορισμός εξωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις κάνει πιο εύκολη την παραποίηση στοιχείων από τις επιχειρήσεις. Σε πολλές περιπτώσεις, οι Ελεγκτές είναι αυτοί που συστήνουν στις επιχειρήσεις τον τρόπο εφαρμογής τους, μιας και οι επιχειρήσεις αποτελούν τους εργοδότες των ελεγκτών και πληρώνονται από αυτές.

- **Το ανεύθυνο των λογιστών.** Σε πολλές περιπτώσεις οι λογιστές είναι μη υψηλά εξειδικευμένα άτομα που απλώς εκτελούν τις εντολές της διοίκησης χωρίς να έχουν την ανάλογη νομική ευθύνη. Έτσι, γνωρίζοντας ότι δεν θα υπάρχουν νομικές συνέπειες για τους ίδιους, ακολουθούν τις οδηγίες των μελών της διοίκησης χωρίς δισταγμό.

3.7 Κίνητρα διαχείρισης κερδών

Οι Wild, Bernstein & Subramanyam (Φίλος, 2003) θεωρούν ότι υπάρχουν 3 διαφορετικές κατηγορίες διαχείρισης κερδών οι οποίες είναι οι εξής:

- **Κίνητρα Συμβολαίων – Αποδοτικά κριτήρια:** Η διαχείριση των κερδών εκ μέρους της διοίκησης των επιχειρήσεων αποτελεί μια συνηθισμένη πρακτική μιας και συνήθως οι αμοιβές της μελών της είναι σε άμεση συνάρτηση με τα κέρδη που θα εμφανίζουν οι επιχειρήσεις τους. Επιπλέον, αυξημένα κέρδη πολλές φορές σημαίνει και συνέχιση της εργασιακής σχέσης με τις επιχειρήσεις μιας και η παρουσίαση μειωμένων ή ακόμα και αρνητικών στοιχείων στα αποτελέσματα των ισολογισμών δυσαρεστεί τους μετόχους και θέτει σε κίνδυνο την συνέχιση της εργασίας το ψ . Για το ψ λό ρ ψ αυτο ψ τα

στελέχη των επιχειρήσεων έχουν εμφανείς λόγους να παρουσιάζουν αυξημένα κέρδη στις οικονομικές καταστάσεις.

- **Κίνητρα για αύξηση τιμής των μετοχών – Προσαρμογή στις συνθήκες της αγοράς**
Αυξημένα κέρδη για την επιχείρηση προκαλούν και την αύξηση της τιμής των μετοχών της με άμεσες θετικές συνέπειες για τους υφιστάμενους μετόχους, ειδικά σε περίπτωση συγχώνευσης, πώλησης μετοχών κ.λ.π.
- **Λοιπά κίνητρα :** Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων πολλές φορές μειώνουν τα κέρδη για την αποφυγή των ελέγχων, για να μειώσουν τις απαιτήσεις των εργαζομένων, για την πληρωμή λιγότερων φόρων, για την υπαγωγή σε αναπτυξιακούς νόμους και την επιδότηση τους, κλείσιμο «παλιών πληγών» για προσπάθεια εξυγίανσης , κ.λ.π.

Ύπαρξη στρεβλώσεων στην Λογιστική

Οι λογιστικές καταστάσεις σαν μέσο ελέγχου και εκτίμησης της πορείας των επιχειρήσεων, μπορούν να υποστούν στρεβλώσεις που να οφείλονται σε λανθασμένες εκτιμήσεις εκ μέρους της διοίκησης λάθος υπολογισμούς ή ακούσιες παραλείψεις (χωρίς την ύπαρξη δόλου εκ μέρους των συντακτών) στην διαχείριση αλλά και στην εσκεμμένη διαστρέβλωση των μεγεθών που αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις, και τέλος ένας τρίτος λόγος ύπαρξης στρεβλώσεων αποτελεί η αδυναμία των λογιστικών προτύπων να αποτυπώσουν επιτυχώς την επακριβή οικονομική κατάσταση των μονάδων. (Φίλος, 2003)

3.8 Κίνητρα για την χρήση της Δημιουργικής λογιστικής

Ο Griffiths (1987) ανέφερε ότι η δημιουργική λογιστικής αποτελεί την απάντηση στην ασκείται στις επιχειρήσεις από μεγάλους θεσμικούς επενδυτές ενώ οι **Burgstahler and Eames (1998)** θεωρούν σαν κίνητρο της εφαρμογής της την προσπάθεια των εταιριών να συμβαδίσουν με τις προβλέψεις των οικονομικών αναλυτών. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε και αναφέρεται από τους **Naser & Pendlebury (1992)** σχετικά με την εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής από τις επιχειρήσεις, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι παρόλο που στις επιχειρήσεις αναγνώριζαν τους κινδύνους που εγκυμονούσε η χρήση της, εντούτοις την εφάρμοζαν κυρίως για λόγους κατοχύρωσης επαρκών δανειακών κεφαλαίων και συνέχισης της εύρυθμης λειτουργίας της επιχείρησης. Οι **Syed Zulfiqar Ali Shah1 και Safdar Butt (2011)** σε έρευνα τους παρομοιάζουν την δημιουργική λογιστική σαν ένα όπλο που αν χρησιμοποιηθεί σωστά μπορεί να προσφέρει πολλά

πλεονεκτήματα στον χρήστη του θεωρώντας ότι η δημιουργική λογιστική μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να βγουν από την κρίση ενώ σε αντίθετη περίπτωση, μπορεί να κάνει πολύ μεγάλη ζημιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

«ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

4.1 Επιπτώσεις από την εφαρμογή της Δημιουργικής Λογιστικής στις Επιχειρήσεις

Σύμφωνα με τους Charles W. Mulford και Eugene E. Comiskey (2002) οι επιπτώσεις από την χρήση τακτικών και μέσων παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων στις ίδιες τις επιχειρήσεις, χωρίζονται σε:

- Επιπτώσεις στις Μετοχές
- Επιπτώσεις στο Κόστος Δανεισμού & στο Λειτουργικό Κόστος
- Επίπτωση στις Αμοιβές Στελεχών
- Επίπτωση στη Φορολογία - Πολιτικό Κόστος

4.1.1 Θετική Επίπτωση στις μετοχές της επιχείρησης

Στόχος των επενδυτών είναι η αναζήτηση και η εξεύρεση επιχειρήσεων οι οποίες να μπορούν να προσφέρουν άμεσα (ή να μπορούν να το πράξουν σε σύντομο χρονικό διάστημα) υψηλά μερίσματα ή υψηλή απόδοση του επενδυμένου κεφαλαίου. Για το λόγο αυτό, οι επενδυτές είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν σε οικονομικά ισχυρές επιχειρήσεις και έτσι να πληρώσουν για την απόκτηση μετοχών τους. Η κίνηση αυτή ανεβάζει την χρηματιστηριακή αξία της μετοχής μιας επιχείρησης με πολύ καλά οικονομικά στοιχεία ενώ παράλληλα μειώνει το κόστος κεφαλαίου για την ίδια την επιχείρηση.

4.1.2 Θετική Επίπτωση στο Κόστος Δανεισμού & στο Λειτουργικό Κόστος της επιχείρησης

Οι τεχνικές βελτίωσης των οικονομικών μεγεθών στις οικονομικές καταστάσεις μέσω της εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής δημιουργούν μια αίσθηση πιστωτικής ποιότητας για

την επιχείρηση. Έτσι μπορούν να έχουν μεγαλύτερα διαστήματα πίστωσης από τους προμηθευτές τους, καλύτερες τιμές, μείωση λειτουργικών δαπανών, δυνατότητα ασφάλισης πιστώσεων, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και συνεπώς καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα. Οι επιχειρήσεις που εμφανίζουν θετικά οικονομικά στοιχεία στους ισολογισμούς τους και τις λοιπές οικονομικές καταστάσεις δημιουργούν μια αίσθηση σιγουριάς και βεβαιότητας και στους δανειστές τους (συνήθως τραπεζικοί οργανισμοί) με συνέπεια να απολαμβάνουν καλύτερα επιτόκια και όρους δανεισμού τα οποία προκαλούν μείωση των χρηματοοικονομικών λειτουργικών εξόδων και αύξηση των κερδών.

4.1.3 Θετική Επίπτωση στις Αμοιβές Στελεχών

Οι επιπλέον αμοιβές πολλές στελεχών και υπαλλήλων με τη μορφή bonus είναι συνδεδεμένες με την καλή οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων στις οποίες βρίσκονται και εργάζονται. Έτσι, τα υψηλότερα διοικητικά στελέχη παρουσιάζοντας αυξημένα κέρδη από την λειτουργία των επιχειρήσεων, έχουν άμεσο όφελος από την χρήση της δημιουργικής λογιστικής και μεγαλύτερες οικονομικές απολαβές για τους ίδιους αλλά πολλές φορές και για τους λοιπούς εργαζόμενους.

4.1.4 Επίπτωση στη Φορολογία της επιχείρησης-Πολιτικό Κόστος

Πολύ υψηλά μερίσματα και κέρδη από μεγάλες επιχειρήσεις είναι συνήθως ύποπτα και τίθενται σε εξέταση από τις εποπτικές αρχές οπότε το κίνητρο για χαμηλά μερίσματα είναι εμφανές. Επιπλέον, οι Κυβερνήσεις βλέποντας τα μεγάλα κέρδη κάποιων επιχειρήσεων, επιβάλλουν επιπλέον φόρους για αύξηση των Κρατικών εσόδων

Περαιτέρω, σύμφωνα με μελέτη των Stolowy and Breton (2004) τα οφέλη από την χρήση της δημιουργικής λογιστικής στις επιχειρήσεις, επεκτείνονται και :

- **στην κοινωνία** (η διατήρηση των θέσεων εργασίας βοηθάει στην αύξηση του πλούτου των εργαζομένων και στην ευημερία της κοινωνίας)
- **στο κράτος** (η συνέχιση της ύπαρξης επιχειρήσεων συνεισφέρει σε επιπλέον φορολογικά έσοδα από την φορολόγηση των επιχειρήσεων και από την αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης)

4.1.5 Αρνητικές Συνέπειες από την γνωστοποίηση της Παραποίησης των Οικονομικών Καταστάσεων

Από την εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής στις επιχειρήσεις δημιουργούνται κίνδυνοι λόγω παραποίησης. Σε περίπτωση που γίνει γνωστή η παραποίηση των οικονομικών

καταστάσεων, οι συνέπειες μπορεί να είναι τεράστιες. Οι αγορές είναι πάντα ασυγχώρητες και μπορούν να οδηγήσουν ακόμα και στην καταστροφή της επιχείρησης. Με την αποκάλυψη της πραγματικής εικόνας της επιχείρησης, χάνεται η αξιοπιστία της, οι μετοχές χάνουν κατακόρυφα την αξία τους, ενώ παράλληλα οι δανειοδότες τους και οι πιστωτές αναθεωρούν την πολιτική

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

«Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ »

5.1 Εισαγωγή

Από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα, έχει παρατηρηθεί ένας μεγάλος αριθμός εταιρικών σκανδάλων στις Η.Π.Α. και την Ευρώπη, που σαν μέσο είχαν την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων όπως για παράδειγμα οι εταιρίες ENRON, OLYMPUS, PARMALAT, XEROX, HALLIBURTON, AIG, κλπ. τα οποία λαμβάνουν μεγάλη έκταση και έχουν πολύ μεγάλη και σημαντική επίδραση στην κοινωνία και την οικονομία.

5.2.1 Εφαρμογή στο Εξωτερικό –Διεθνής Εμπειρία – Σκάνδαλο ENRON

Ένα από τα πιο μεγάλα (κατά πολλούς το μεγαλύτερο λογιστικό σκάνδαλο όλων των εποχών) και πιο αντιπροσωπευτικά σκάνδαλα παραποίησης οικονομικών καταστάσεων στο οποίο φαίνεται χαρακτηριστικά και οι επιπτώσεις του, είναι αυτό της Αμερικανικής εταιρίας ενέργειας ENRON που συμπαρέσυρε και την ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen.

Σύμφωνα με τις εκδόσεις του Αμερικανικού Ινστιτούτου των Πιστοποιημένων Ελεγκτών – Λογιστών , (American Institute of Certified Public Accountants – AICPA), η εταιρία ENRON μεσουρανούσε την δεκαετία του 90 στην αγορά ενέργειας των Η.Π.Α. και εμφάνιζε θεαματικά οικονομικά αποτελέσματα που της επέτρεπαν να παρουσιάζεται ως μια από τις ισχυρότερες επιχειρήσεις των Η.Π.Α. με την αξία της μετοχής της να αγγίζει τα 90 δολάρια. Όλα αυτά μέχρι τις 2 Δεκεμβρίου του 2001 οπότε και κήρυξε πτώχευση.

Σύμφωνα με τον Mark Jickling (2003) η εταιρία ENRON δημιουργήθηκε το 1985 από την συγχώνευση της Houston Natural Gas και της Internorth και αποτέλεσε τον πρώτο πανεθνικό δίκτυο φυσικού αερίου της Αμερικής. Μέχρι τα τέλη του 2000, όλοι οι οικονομικοί αναλυτές αντιμετώπιζαν την ENRON σαν μια αξιολογότερη εταιρία με εξαιρετικές προοπτικές και υψηλό δείκτη πιστοληπτικής ικανότητας με τη μετοχή της να συγκαταλέγεται στα blue

chips. Παρόλα αυτά, η ευημερία που απολάμβανε η εταιρία ήταν εικονική μιας και είχε συστήσει δικές της εταιρίες ειδικού σκοπού για να κρύβει τα χρέη της, να φοροαποφεύγει, να εμφανίζει εικονικά αυξημένα κέρδη και παράλληλα να μην εμφανίζονται οι ζημιές στις οικονομικές της καταστάσεις οι οποίες προκλήθηκαν από λανθασμένες και μη αποδοτικές επενδυτικές κινήσεις της ENRON σε Η.Π.Α., Ινδία, Ν.Αμερική και Αγγλία. Σε όλο αυτό το παιχνίδι, μεγάλο ρόλο έπαιξε και η ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen, η οποία βοήθησε με πολλούς τρόπους να επικρατήσει αυτή η εικόνα, μιας και ενέκρινε τις εξαιρετικά παραποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Η μεγάλη και καλή σχέση – εξάρτηση της εταιρίας - ελεγκτή και της ελεγχόμενης εταιρίας στην συγκεκριμένη περίπτωση, φαίνεται και από το γεγονός ότι η ENRON ήταν η 2^η μεγαλύτερη σε μέγεθος πελάτης της, ενώ πολλά στελέχη της ENRON ήταν πρώην στελέχη της Arthur Andersen.

5.2.2 Επιπτώσεις της κατάρρευσης της εταιρίας ENRON

Ο αντίκτυπος της κατάρρευσης στην οικονομία ήταν μεγάλος και περιελάμβανε κυρίως τις ακόλουθες επιπτώσεις:

- **Επιπτώσεις στην εταιρία ελεγκτική Arthur Andersen:** Παρόλο που μπορεί να υπαχθεί στις οικονομικές επιπτώσεις, αποτελεί ξεχωριστό κομμάτι λόγω του ιδιαίτερου ρόλου που έπαιξε στην δημιουργία αυτής της ψευδής εικόνας για την εταιρία ENRON. Αμέσως μετά την κατάρρευση, η εταιρία διαλύθηκε με τις γνωστές συνέπειες για εργαζόμενους, πιστωτές, κλπ.

- **Οικονομικές επιπτώσεις:** Η πρώτοι χαμένοι είναι οι προμηθευτές που έχασαν μεγάλα κεφάλαια που όφειλε η ENRON, και οι επενδυτές οι οποίοι είδαν τις οικονομίες τους να εξανεμίζονται με την πτώση της ENRON. Παράλληλα, μεγάλο αντίκτυπο είχε και η απώλεια των ασφαλιστικών τους εισφορών των εργαζομένων από την κατάρρευση της εταιρίας που είχε ιδιωτικό ασφαλιστικό πρόγραμμα, και έτσι οι εργαζόμενοι έχασαν και τις μελλοντικές συντάξεις τους. Τέλος, το Αμερικανικό δημόσιο έχασε εκτός από τους φόρους, ζημιώθηκε και με τους χιλιάδες ανέργους που δημιουργήθηκαν από την ENRON και τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις, ενώ ερευνώνται ακόμα και για πολιτική εμπλοκή προσώπων στο σκάνδαλο αυτό.

- **Κοινωνικές επιπτώσεις:** Η πιο δραματική διάσταση έχει να κάνει με την αυτοκτονία ενός πρώην αντιπροέδρου της εταιρίας προφανώς λόγω της σύνδεσης του με το σκάνδαλο, ενώ τουλάχιστον 4.500 εργαζόμενοι έχασαν άμεσα την δουλειά τους.

- **Νομικές επιπτώσεις:** Με την πτώση της ENRON έγινε η αρχή για την εισαγωγή κανόνων στην λειτουργία και έλεγχο των επιχειρήσεων από το Κράτος και ήταν η αφορμή για την δημιουργία και ψήφιση του νόμου Sarbanes-Oxley Act, καθώς και η επιβολή κυβερνητικών μεταρρυθμίσεων στο χρηματιστήριο της Ν. Υόρκης. Mark Jickling (2003), Thomas W. (2002).

5.3 Εφαρμογή στην Ελλάδα - Ελληνική Πραγματικότητα

Ο Michael Jones (2011) αναφέρει ότι η βιβλιογραφία για σκάνδαλα εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής στην Ελλάδα είναι ανεπαρκής, ενώ και τα κυριότερα λογιστικά σκάνδαλα που υπήρξαν οφείλονταν σε περιπτώσεις υπεξαίρεσης, εξαπάτησης, (πχ. SEX FORM A.E., ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗ) και εφαρμογής εξωλογιστικών τακτικών χειραγώγησης μετοχών αναφέροντας και κάποια παραδείγματα επιχειρήσεων (ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ A.E.) που είχαν σαν επιδίωξη την χειραγώγηση της αξίας των μετοχών τους και την αποκομιδή κέρδους από αυτές τις δραστηριότητες. Τα μεγαλύτερα λογιστικά σκάνδαλα στην Ελλάδα αφορούσαν την τράπεζα Κρήτης και την ETBA FINANCE τα οποία όμως κινούνται στη σφαίρα της υπεξαίρεσης από συγκεκριμένα άτομα των διοικήσεων τους τα οποία εκμεταλλευόμενα το σαθρό και ελλιπές ελεγκτικό πλαίσιο, τις παραλείψεις και αστοχίες των ορκωτών ελεγκτών λογιστών κατά τη διενέργεια των ελέγχων αλλά και τις οργανωμένες και μεθοδικές προσπάθειες απόκρυψης και συγκάλυψης των οικονομικών καταστάσεων, κατάφερναν να υπεξαιρέσουν προς ιδίων όφελος μεγάλα ποσά χωρίς να γίνονται άμεσα αντιληπτοί. Χαρακτηριστική είναι όμως η περίπτωση της εταιρίας «Δυναμική Ζωής A.E.» η οποία όταν βρέθηκε σε δύσκολη οικονομική θέση εφάρμοσε την δημιουργική λογιστική.

***Δυναμική Ζωής A.E. –« Δεν θέλει κόπο, θέλει τρόπο»**

Με αυτό το σύνθημα (το οποίο κάλλιστα μπορεί να δείξει την απλότητα της χειραγώγησης της που προσφέρει η δημιουργική λογιστική), η εταιρία Δυναμική A.E. κατάφερε για πολλά χρόνια να είναι κυρίαρχη δύναμη στην αγορά του fitness. Η εταιρία Δυναμική .E. δημιουργήθηκε το 1996 και κύρια ενασχόληση της ήταν η διαχείριση και εκμετάλλευση γυμναστηρίων (κατείχε το δίκτυο των γυμναστηρίων- αλυσίδων vis vitalis & universal studios). Οι καινοτομίες που εισήγαγε η εν λόγω εταιρία στο χώρο της εκγύμνασης και συνδεδεμένων παροχών καλλωπισμού, την έκαναν να αποκτήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και του καταναλωτικού κοινού. Την μεγάλη ανάπτυξη την γνώρισε με το πρόγραμμα «The club by

Natasha» ένα πρόγραμμα ριζοσπαστικής εκγύμνασης όπου όμως τα μέλη του γυμναστηρίου καλούνταν να προπληρώσουν την συνδρομή τριών ετών με συνέπεια η εταιρία να προεισπράττει άμεσα συνδρομές τριετίας. Παράλληλα γινόταν και προσπάθειες για εξαγωγή του προγράμματος «Being Best TM» σε χώρες του εξωτερικού το οποίο κατοχύρωσε το 2003. Σταδιακά όμως και λόγω των αντιδράσεων που υπήρξαν, οι εγγραφές άρχισαν να λιγοστεύουν και οι εισπράξεις να μειώνονται κάτι το οποίο «άνοιξε τους ασκούς του Αιόλου » και οδήγησε στην καθοδική πορεία της επιχείρησης.

Στην προσπάθεια εύρεσης κεφαλαίων γινόταν προσπάθεια εισαγωγής στο Χρηματιστήριο Αθηνών στο οποίο και κατάφερε να εισηχθεί τον Σεπτέμβριο του 2002 με τιμή εκκίνησης τα 1,4 ευρώ/ μετοχή και η έφτασε τον Ιανουάριο του 2004 την μέγιστη τιμή των 6,66 ευρώ / μετοχή ενώ την τελευταία μέρα διαπραγμάτευσης της στο Χ.Α. είχε φτάσει τα 0,54 ευρώ / μετοχή. Λόγω των προβλημάτων που αντιμετώπιζε και τα οποία άρχισαν να γίνονται ευρέως γνωστά καθώς και ασυνεπειών στις ενέργειες εκ μέρους της διοίκησης, οι επενδυτές άρχισαν αν χάνουν την εμπιστοσύνη τους, και παρά τις προσπάθειες εκ μέρους της διοίκησης, να απαξιώνουν την μετοχή η οποία άρχισε να κατρακυλά (www.marketzone.gr) .

Την 18/05/2005, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς υπέβαλε μήνυση κατά της εταιρίας «Δυναμική Ζωής Α.Ε.» και του ορκωτού ελεγκτή της για παραποίηση των οικονομικών της καταστάσεων με συνέπεια την παραπλάνηση και εξαπάτηση των επενδυτών του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Η κατηγορία που αντιμετώπιζε ήταν πως στις οικονομικές καταστάσεις για το Α' εξάμηνο του 2004, συμπεριέλαβε στις οικονομικές της καταστάσεις συναλλαγή αξίας 3.000.000 ευρώ η οποία πραγματοποιήθηκε την τελευταία μέρα του εξαμήνου -30/06/2004- με θυγατρική του εξωτερικού που όμως ήταν 100% ελεγχόμενη από την ίδια, με αποτέλεσμα να εμφανίζει ισόποσα εικονικά αυξημένο κύκλο εργασιών. Με αυτόν τον τρόπο ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών εμφανιζόταν ψευδώς αυξημένος κατά 62% έναντι του Α' εξαμήνου του 2003, ενώ η πραγματική αύξηση του κύκλου εργασιών ήταν της τάξης του 15%. Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων που προσπάθησε η εταιρία ήταν μια τελευταία προσπάθεια για να ανακάμψει και να αποκτήσει την εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού, που όμως δεν πέτυχε (www.xrimatistirio.gr).

Την 12/10/2005 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (και αφού είχε ζητηθεί διαχειριστικός έλεγχος από την ίδια) επιβάλλει πρόστιμα ύψους 2.950.000 € σε φυσικά και νομικά πρόσωπα που συνδέονται με την εταιρία «Δυναμική Α.Ε.» και συντέλεσαν εσκεμμένα στην εξαπάτηση των επενδυτών (www.reporter.gr).

Σύμφωνα με τον Michael Jones (2011), η εταιρία χρησιμοποίησε την δημιουργική λογιστική σαν ύστατο μέσο να συγκαλύψουν τα προβλήματα της επιχείρησης και αφού πρώτα

είχαν αποτύχει οι προσπάθειες επανόδου μέσω της εξαγωγής στο εξωτερικό προγραμμάτων εκγύμνασης και οι προσπάθειες να πειστούν οι επενδυτές να διατηρήσουν τις μετοχές που είχαν στα χαρτοφυλάκια τους έτσι ώστε να μην πέσει η τιμή της μετοχής της εταιρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

«Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

6.1 Εισαγωγή – Έννοια

Ο όρος «εταιρική διακυβέρνηση» αναφέρεται στο τρόπο με τον οποίο ελέγχονται και διοικούνται οι εταιρίες. Πιο συγκεκριμένα, και σύμφωνα με τον Ο.Ο.Σ.Α. «Η Εταιρική Διακυβέρνηση είναι ένα σύστημα αρχών επί τη βάσει του οποίου οργανώνεται, λειτουργεί και διοικείται η ανώνυμη εταιρία, ώστε να διαφυλάσσονται και ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντα όλων όσων συνδέονται με την εταιρία στα πλαίσια του εταιρικού συμφέροντος επιδιώκοντας πλήρη διαφάνεια.» Αυτό πρακτικά μεταφράζεται σαν ένα σύνολο κανόνων και σχέσεων που αναπτύσσονται στις επιχειρήσεις έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα παρακολούθησης και ελέγχου των επιχειρήσεων από τους μετόχους αλλά και τα τους άμεσα εμπλεκόμενους σε αυτές έτσι ώστε να προστατεύουν τα δικαιώματά τους. Σκοπός της είναι η αύξηση της διαφάνειας στον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων, ο καθορισμός ευθυνών, ο καταμερισμός του έργου λειτουργίας, και η σωστή εφαρμογή κανονισμών ευνοώντας τον υγιή ανταγωνισμό και δημιουργώντας συνθήκες ευημερίας και ανάπτυξης των εταιριών. Παράλληλα, και σύμφωνα πάντα με τον Ο.Ο.Σ.Α. (www.oecd.org), χάρη στην καλή και σωστή εφαρμογή της εταιρικής διακυβέρνησης, γίνεται πιο αποτελεσματική η εσωτερική οργάνωση, με ταυτόχρονη μείωση του κόστους κεφαλαίου.

Η εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί τμήμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ), και έγινε ιδιαίτερα επίκαιρη μετά τα οικονομικά σκάνδαλα που ξέσπασαν στις χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής (Enron, Parmalat, WorldCom, κ.λπ.) Παρόλη την μεγάλη σχέση των εννοιών, αυτή της εταιρικής διακυβέρνησης αναφέρεται κυρίως στις σχέσεις των εταιριών με τους μετόχους και τους λοιπούς συνδεδεμένους με αυτές (πελάτες, προμηθευτές, Δημόσιο, λοιποί φορείς κλπ) ενώ πλέον είναι υποχρεωτική η ύπαρξή της από τις εταιρίες (Demirag et al 2003).

6.2 Ιστορικά στοιχεία

Ήδη από τις δεκαετίες του 1970 και του 1980 άρχισε να γίνεται φανερό η ραγδαία βελτίωση της οικονομικής θέσης των επιχειρήσεων της Ευρώπης και της Ασίας έναντι της Αμερικής, με αποτέλεσμα να γίνεται επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας πιο υπεύθυνων και αποτελεσματικών μορφών οργάνωσης των επιχειρήσεων. Οι Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης (Principles of Corporate Governance) δημιουργήθηκαν από τον Ο.Ο.Σ.Α. (Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) το 1999, και αναθεωρήθηκαν το 2004 μετά την απήχηση και τον αντίκτυπο μεγάλων οικονομικών σκανδάλων.

Στην Ελλάδα, ήδη από το 1999 η επιτροπή κεφαλαιαγοράς (συμμετείχε στις συνεδριάσεις του Ο.Ο.Σ.Α. για το σκοπό αυτό) βασιζόμενη στις αρχές που εξέδωσε ο Ο.Ο.Σ.Α., δημιούργησε τις «Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα – Συστάσεις για την Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας και του Ανταγωνιστικού Μετασχηματισμού της», η οποίες είναι γνωστές και ως «Λευκή Βίβλος» και στην οποία διατυπώθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις για την βελτίωση της διοίκησης και εποπτείας των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. (Πηγή: www.hcmc.gr – Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς). Επιπλέον, νομοθετικά τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκε ένα πρώτο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης με το νόμο 3016/2002 με τον οποίο θεσπίζεται η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις, επιβάλλεται η συμμετοχή ανεξάρτητων και μη εκτελεστικών μελών στα Δ.Σ. των εισηγμένων επιχειρήσεων, και δημιουργούνται κανόνες εσωτερικής λειτουργίας στις εισηγμένες επιχειρήσεις ενώ εμπλουτίστηκε περαιτέρω και με το νόμο 3693/2008 όπου επιβάλλονται γνωστοποιήσεις και γίνονται υποχρεωτικές οι επιτροπές ελέγχου, και τους νόμους 3873 & 3884/2010 που αφορούν στην Ελληνική εναρμόνιση του εφαρμοστικού πλαισίου με αυτό της Ε.Ε. ολοκληρώθηκαν οι προσθήκες στον βασικό νόμο 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών. (Πηγή: www.et.gr)

6.3 Εφαρμογή της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην πράξη -

Εναλλακτικά Υποδείγματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Οι πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης θα πρέπει να εγγυώνται την άμεση, ολοκληρωμένη και λεπτομερή γνωστοποίηση πληροφοριών πάνω στα θέματα που αναφέρονται στην επιχείρηση και περιλαμβάνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, τις αποδόσεις και πάνω στην λειτουργία της επιχείρησης. Έχουν διαμορφωθεί διάφορα υποδείγματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

- **Το υπόδειγμα των Μετόχων:** Σύμφωνα με το συγκεκριμένο υπόδειγμα, σκοπός της επιχείρησης είναι να μεγιστοποιήσει την αξία της. Παρόλα αυτά, επειδή την

διοίκηση την έχουν αναλάβει οι διαχειριστές (Δ.Σ.) που συνήθως είναι διαφορετικά πρόσωπα από τους μετόχους, μπορεί να αποκλίνουν οι στόχοι από την μεγιστοποίηση του κέρδους, και να αντικατασταθούν από προσωπικά οφέλη και επιδιώξεις (μεγιστοποίηση μισθού, μόνους,) Το πρόβλημα που δημιουργείται από την ασυμφωνία στους επιδιωκόμενους στόχους μεταξύ διαχειριστών και αντικειμενικού στόχου και αποτελεί και θεμέλιο λίθο στην θεωρία περί «ατελών συμβολαίων» που αναπτύχθηκε από τον Coase (1937).

- **Το υπόδειγμα των Εταίρων:** Σε αυτό το υπόδειγμα, αναγνωρίζονται και λαμβάνονται υπ' όψιν και τα συμφέροντα λοιπών εμπλεκόμενων ομάδων και οι οποίες αναγνωρίζονται σαν εταίροι (εργαζόμενοι, πιστωτές, προμηθευτές, πελάτες, κοινωνία) δημιουργώντας όμως ποικίλες αλληλεξαρτήσεις με αποτέλεσμα στόχος της επιχείρησης να είναι να ισορροπήσει ανάμεσα στην επίτευξη κέρδους και στην εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου (Monks 1995) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

«ΤΑ Δ.Λ.Π. ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

7.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Τσακλάγκανο (2009), τα τελευταία χρόνια, έχουν επέλθει τεράστιες αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον κάνοντας επιτακτική την ανάγκη υιοθέτησης ομοιόμορφου τρόπου κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων από τις χώρες. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αποτελούνται από κωδικοποιημένες λογιστικές αρχές, μέθοδοι, κανονισμοί, διαδικασίες και πολιτικές η υιοθέτηση των οποίων προκαλεί την ομοιόμορφη κατάρτιση των λογιστικών καταστάσεων και επιτρέπει την ακριβή και αληθή πληροφόρηση στους χρήστες τους. Η ανάγκη δημιουργίας και χρήσης των Δ.Λ.Π. προκλήθηκε από τους κάτωθι παράγοντες:

- Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας προκάλεσε σημαντικές αλλαγές στις επιχειρήσεις, στην δημιουργία παγκόσμιων εταιρών και στην πραγματοποίηση μετακίνησης κεφαλαίων πέρα από την ύπαρξη

- Οι απαιτήσεις των επενδυτών που ζητούν την ύπαρξη ενός ενιαίου και διεθνώς αναγνωρισμένου τρόπου κατάρτισης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων για να παίρνουν τις αποφάσεις τους στο παγκόσμιο επενδυτικό περιβάλλον και οι οποίοι τονίζουν και την αναγκαιότητα ύπαρξης παγκόσμιων μέτρων σύγκρισης.
- Η τεράστια εξέλιξη της τεχνολογίας η οποία εκμηδένισε τις αποστάσεις, αύξησε το ενδιαφέρον για επενδύσεις και προκάλεσε την απαίτηση εκ μέρους των επενδυτών για παροχή άμεσων και ποιοτικά αξιόπιστων πληροφοριών για τις επιχειρήσεις.

Ο οργανισμός που ξεκίνησε την έκδοση των Δ.Λ.Π. ήταν η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

7.2 Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee – I.A.S.C), δημιουργήθηκε στις 29 Ιουνίου του 1973 κατόπιν συμφωνίας που επήλθε μεταξύ των λογιστικών Σωμάτων της Ιαπωνίας, της Αυστραλίας, του Καναδά, της Γαλλίας, του Μεξικού, της Ολλανδίας, των Η.Π.Α., του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας και της Γερμανίας και μέχρι το 2001 είχαν προλάβει να εκδώσουν 41 Δ.Λ.Π. από τα οποία είναι σε ισχύ τα 34. Τον Απρίλιο του 2001 αντικαταστάθηκε από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – I.A.S.B.) και έκτοτε συνεχίζει την ανάπτυξη των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων τα οποία μετονομάστηκαν σε Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης ή Παρουσίασης (Δ.Π.Χ.Π.)

7.3 Σκοπός των επιτροπών Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Σύμφωνα με το καταστατικό της επιτροπής, οι σκοποί των Διεθνών Λογιστικών προτύπων (I.A.S.C.–μετέπειτα I.A.S.B.) είναι:

- Α) Η διαμόρφωση και δημοσίευση λογιστικών προτύπων Λογιστικών Προτύπων που πρέπει να είναι κατανοητά, εκτελεστά και παγκοσμίως αποδεκτά τηρούνται κατά τον σχηματισμό και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων ενώ παράλληλα προωθείται η παγκόσμια αποδοχή και τήρηση τους
- Β) Η συνεχής εργασία, βελτίωση και εναρμόνιση των κανόνων των λογιστικών προτύπων και των διαδικασιών αναφορικά με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων.

Γ) Η προώθηση της χρήσης και η αυστηρή εφαρμογή των προτύπων αυτών .
(Σακέλλης, 2002)

7.4 Διαδικασία Σύνταξης & Έκδοσης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Τα εκδιδόμενα Δ.Λ.Π. από την I.A.S.C. πρέπει να είναι ισχυρά, επιστημονικά τεκμηριωμένα με αδιαμφισβήτητο κύρος έτσι ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν και στην πράξη στο σύγχρονο διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Για τον λόγο αυτό, η σύνταξη τους δεν είναι μια απλή διαδικασία αλλά απαιτείται η συμμετοχή και συνεργασία ακαδημαϊκών αναγνωρισμένου κύρους και εκπροσωπών των φορέων που θα τα εφαρμόσουν έτσι ώστε να γίνεται συνδυασμός της θεωρίας και της πράξης.

Πιο αναλυτικά, για την σύνταξη των Δ.Λ.Π., έχουμε τις ακόλουθες ενέργειες:

- Καταρχήν επιλογή από τις Κατευθυντήριες Επιτροπές των σημαντικών θεμάτων τα οποία υποβάλλονται σε ενδελεχή μελέτη. Κατόπιν, και αφού εκφράσει την άποψη του το Συμβουλευτικό Συμβούλιο, εκδίδεται ένα Σχέδιο για το συγκεκριμένο θέμα
- Ακολουθεί η υποβολή του Σχεδίου στο Συμβούλιο (το οποίο Σχέδιο πρέπει να γίνει αποδεκτό από τα 2/3 των μελών του) ενώ παράλληλα ζητείται και η γνώματευση του Συμβουλευτικού Συμβουλίου.
- Αφού το Σχέδιο εγκριθεί από το Συμβούλιο, δίδεται στις Κυβερνήσεις και στα Λογιστικά Σώματα των χωρών, στις διοικήσεις των Χρηματιστηρίων, και γενικά σε όλα τα κρατικά όργανα και τις επίσημες ενδιαφερόμενες πλευρές αρκετό χρονικό διάστημα για να γνωματεύσουν, να σχολιάσουν και να υποβάλλουν προτάσεις επί του Σχεδίου.
- Το Συμβούλιο επεξεργάζεται τα σχόλια και τις προτάσεις που δύνανται να κάνουν επί του Σχεδίου όλοι οι προαναφερόμενοι φορείς και αν κριθεί αναγκαίο, προβαίνει σε αναθεώρηση ή διορθωτικές ενέργειες επί του Σχεδίου.
- Το αναθεωρημένο Σχέδιο πρέπει να λάβει την έγκριση από 3/4 των μελών του για να γίνει οριστικό και να εκδοθεί σαν Πρότυπο
- Σε κάποιο στάδιο της ανωτέρω διαδικασίας, μπορεί το I.A.S.B. να κρίνει ότι για την προώθηση της διαβούλευσης επί του θέματος ή για την παροχή επαρκούς χρόνου για την διατύπωση απόψεων, χρειάζεται να εκδοθεί ένα έγγραφο συζήτησης (το οποίο απαιτεί την απλή πλειοψηφία του συμβουλίου).

- Αφού εγκριθούν και ολοκληρωθούν όλες οι ανωτέρω διαδικασίες, το Πρότυπο αρχίζει να εφαρμόζεται από την ημερομηνία που αναφέρεται σε αυτό.
- Σε όλες τις ανωτέρω ψηφοφορίες κάθε χώρα και κάθε Οργανισμός εκπροσωπείται στο Συμβούλιο με μία ψήφο. (Σακέλλης, 2002)

7.5 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.

Παρόλο που τα Δ.Λ.Π βασίζονται στην υιοθέτηση κοινά αποδεκτών προτύπων, υπάρχουν κάποια σφάλματα κατά την εφαρμογή τους (εκούσια, ή ακούσια) που την δυσχεραίνουν, όπως είναι τα ακόλουθα:

- **Χρήση παλιότερης έκδοσης κάποιου Δ.Λ.Π.:** Πρέπει να χρησιμοποιείται σύγχρονη έκδοση των Δ.Λ.Π. καθώς και σωστή μετάφραση αυτών για την αποφυγή ακούσιων λαθών κατά την εφαρμογή τους.
- **Λανθασμένος υπολογισμός ή χειρισμός της «Υπεραξίας»**
- **Λανθασμένος υπολογισμός αποσβέσεων**
- **Λανθασμένες μεταβολές σε χαρτοφυλάκια χρεογράφων**
- **Ασυμφωνία του λογαριασμού «Αποτελέσματα εις νέον»**
- **Λανθασμένη παρουσίαση και υπολογισμός των Δικαιωμάτων Μειοψηφίας**
- **Λανθασμένος υπολογισμός των αναβαλλόμενων φόρων**
- **Κοστολογικά σφάλματα**
- **Χρήση Λογαριασμών «ευκολίας» για τακτοποίηση διαφορών. (Φίλος, 2003)**

7.6 Τεχνάσματα Δημιουργικής Λογιστικής και Αντιμετώπιση τους από τα Δ.Λ.Π.

Σαν τεχνάσματα θεωρούνται όλες οι πρακτικές που ακολουθούνται με σκοπό την εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής και μπορούν να περιοριστούν με την εφαρμογή των Δ.Λ.Π..

Τα τεχνάσματα αυτά σύμφωνα με τον Τσακλάγκανο (2009), είναι τα κάτωθι:

- **Καταχώρηση προκαταβολών σαν έσοδα:** Εφαρμόζεται κυρίως σε επιχειρήσεις οι οποίες πραγματοποιούν πωλήσεις μεγάλης αξίας ή εκτελούν εργασίες μεγάλης αξίας και δουλεύουν με συνήθως με προκαταβολές (πχ εταιρίες κατασκευαστικού κλάδου). Με αυτό το τέχνασμα, οι επιχειρήσεις καταχωρούν λανθασμένα τις προκαταβολές σαν έσοδα της επιχείρησης με αποτέλεσμα να αυξάνονται πάρα πολύ αυτά με ταυτόχρονη θετική επίδραση και στα κέρδη. Η συγκεκριμένη τακτική δεν επιτρέπεται από τα Δ.Λ.Π. και πιο συγκεκριμένα από το Δ.Λ.Π. 11 όπου οι προκαταβολές των πελατών αντιμετωπίζονται σαν μελλοντική υποχρέωση της επιχείρησης έναντι του πελάτη της και δεν λογίζονται σαν έσοδο αυτής.

- **Μη παρουσίαση φορολογικών υποχρεώσεων:** Με αυτήν την τακτική οι επιχειρήσεις εκμεταλλευόμενες το πλαίσιο της νομοθεσίας (που σε πολλές περιπτώσεις και σε πολλές χώρες το επιτρέπει), δεν κάνουν προβλέψεις για φόρους που πρέπει να καταβληθούν στο Δημόσιο από κέρδη που προσκομίζουν οι ίδιες από διάφορους λόγους πχ αναπροσαρμογή των παγίων στοιχείων τους. Με αυτόν τον τρόπο της εσκεμμένης αγνόησης φορολογίας, εμφανίζονται μειωμένες οι υποχρεώσεις οι υποχρεώσεις της επιχείρησης με θετική επίδραση στην καθαρή θέση της επιχείρησης. Η συγκεκριμένη τακτική αντιμετωπίζεται με το Δ.Λ.Π. 11 το οποίο αναφέρει ότι οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να εμφανίζουν προβλέψεις για το σύνολο των μελλοντικών φορολογικών υποχρεώσεων τους.

- **Χρηματοδοτήσεις εκτός Ισολογισμού- Χρηματοδοτικές μισθώσεις :** Στην περίπτωση της μακροχρόνιας χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού ή παγίων εκ μέρους της επιχείρησης, η επιχείρηση βάση συμφωνίας μισθώνει κάποιο περιουσιακό στοιχείο από τον εκμισθωτή καταβάλλοντας κάποιο αντίτιμο (μισθώμα) για ορισμένο χρονικό διάστημα. Κανονικά θα έπρεπε να εμφανίζεται η τρέχουσα αξία των μελλοντικών πληρωμών σαν υποχρέωση στον ισολογισμό του μισθωτή και σαν δικαίωμα στον ισολογισμό. Σε πολλές χώρες όμως δεν εμφανίζεται αυτή η συνδιαλλαγή στον Ισολογισμό των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται αλλοιωμένη η εικόνα του και να μην υπολογίζονται σωστά οι αριθμοδείκτες δανειακής επιβάρυνσης, οικονομικής αυτοτέλειας, μόχλευσης και κινδύνου. Όμως με το Δ.Λ.Π. 17 πρέπει να εμφανίζονται στον ισολογισμό του μισθωτή τα στοιχεία που υπόκεινται σε χρηματοδοτική μίσθωση καθώς και η αξία των μισθωμάτων που θα καταβληθούν στο μέλλον μολονότι η κυριότητα παραμένει στον εκμισθωτή. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται μια πιο ξεκάθαρη εικόνα για την επιχείρηση.

- **Δαπάνες πολυετούς απόσβεσης και άυλα στοιχεία του ενεργητικού:** Σε πολλές περιπτώσεις οι επιχειρήσεις εκμεταλλευόμενες φορολογικούς και αναπτυξιακούς νόμους προβαίνουν στην καταχώρηση εξόδων στις δαπάνες πολυετούς απόσβεσης (πχ. έξοδα ιδρύσεως και εγκατάστασης, έξοδα για R & D, κλπ). Ουσιαστικά προβαίνουν σε κεφαλαιοποίηση των δαπανών με αποτέλεσμα να μην εκπίπτουν σαν έξοδα την τρέχουσα χρήση όπως θα έπρεπε, αλλά να αποσβένονται σταδιακά στις επόμενες. Αυτό δημιουργεί μια ανακρίβεια καθώς τα έξοδα παρουσιάζονται μειωμένα (αφού τμήμα τους μόνο αναφέρεται στην χρήση) ενώ και τα κέρδη εμφανίζονται αυξημένα για τον ίδιο λόγο. Το ανωτέρω τέχνασμα αντιμετωπίζεται με το Δ.Λ.Π. 18 το οποίο απαγορεύει την κεφαλαιοποίηση δαπανών πολυετούς απόσβεσης χωρίς να ενδιαφέρει ο φορολογικός χειρισμός τους.

- **Παροχές προσωπικού:** Σύμφωνα με την νομοθεσία πολλών χωρών, πρέπει να γίνονται προβλέψεις των επιχειρήσεων σε θέματα που αφορούν το προσωπικό της εταιρίας και τις παροχές προς αυτό. Για το λόγο αυτό τηρείται ξεχωριστός λογαριασμός στον οποίο υπάρχουν προβλέψεις αποζημιώσεων, συνταξιοδότησης, υγειονομικής περίθαλψης, κλπ. και ο οποίος μειώνει τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης. Όλα τα ανωτέρω περιλαμβάνονται στο Δ.Λ.Π. 19 με τον λογιστικό χειρισμό των παροχών να γίνεται με συγκεκριμένες μεθόδους.

- **Πώληση με ταυτόχρονη χρηματοδοτική μίσθωση για την δημιουργία άμεσης ρευστότητας και αποδοτικότητας:** Με αυτό το τέχνασμα, η επιχείρηση πουλάει κάποιο περιουσιακό της στοιχείο σε εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης και το νοικιάζει πάλι πίσω πληρώνοντας κάποιο αντίτιμο. Έτσι, πέρα από οικονομική ρευστότητα που αποκτά άμεσα η επιχείρηση, φαίνονται αυξημένες οι πωλήσεις και τα κέρδη της επιχείρησης. Σύμφωνα όμως με το Δ.Λ.Π. 17, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αναδιαμορφώσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις και να μην καταχωρηθούν οι συναλλαγές σαν «πώληση και χρηματοδοτική μίσθωση» αλλά να αντιμετωπιστούν σαν δάνειο εκ μέρους της επιχείρησης.

- **Κεφαλαιοποίηση λειτουργικών δαπανών, πώληση και επαναγορά ενσώματων παγίων στοιχείων σε υπερτιμολογημένες τιμές:** Όπως και στην περίπτωση της κεφαλαιοποίησης των εξόδων πολυετούς απόσβεσης, έτσι και σε αυτήν την περίπτωση έχουμε την αναγνώριση των δαπανών σαν στοιχεία που αυξάνουν την αξία των παγίων και υπόκεινται σε πολυετείς αποσβέσεις. Με τον τρόπο αυτό παρουσιάζονται αυξημένα τα στοιχεία του Ενεργητικού (Πάγια). Έτσι, αντί να αποσβεστεί ολόκληρο το ποσό της δαπάνης μέσα στην χρήση αυξάνοντας τα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης και μειώνοντας τα κέρδη, αναγνωρίζεται μόνο ένα τμήμα αυτής στην χρήση με αποτέλεσμα να έχουμε ανακριβείς οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, πολλές επιχειρήσεις για να εμφανίσουν άμεσα κέρδη ή να καλύψουν παλιότερες ζημιές, μπορεί να πουλήσουν και να επαναγοράσουν πάγια στοιχεία του ενεργητικού τους σε υπερτιμολογημένες τιμές. Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. 1, 6, και 36, αποτρέπει τις ανωτέρω τακτικές ενώ θα αυξηθεί η διαφάνεια και εμφανιστούν τα αληθινά στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις.

7.7 Εισαγωγή των Δ.Λ.Π. στην Ελληνική Οικονομία

Ο σύγχρονος πολιτισμός, η πολιτική και οικονομική ζωή στην Ελλάδα, έχουν δεχθεί πολλές εξωτερικές επιρροές και έχουν επηρεαστεί από πολλές διεθνείς παράγοντες. Κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών παρατηρούμε τον εκμοντερνισμό του παραδοσιακού Ελληνικού κράτους και την εισαγωγή νεοφιλελεύθερων απόψεων στην λειτουργία της αγοράς (Caramanis, 2005) Η είσοδος της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1981 καθώς επίσης και η Γαλλική επίδραση στους εμπορικούς νόμους και λογιστικούς κανόνες συνέβαλλαν στην εναρμόνιση της Ελλάδας με το ιξ Δυτικο ιξ θεσμο ιξ και τα Δυτικά πρότυπα (Ballas et al.1998). Πιο πρόσφατα, με το νόμο Ν.3229/2004 ο οποίος συμπλήρωσε τον Ν. 2190/1920 και με σκοπό την εισαγωγή του κανονισμού της Ε.Ε. Ν.1606/2002 στο Ελληνικό Δίκαιο, προστέθηκε το κεφάλαιο 15 (αναφέρεται στις λεπτομέρειες και τους κανόνες χρήσης των Δ.Λ.Π. στην Ελλάδα), το οποίο κάνει υποχρεωτική την χρήση των Δ.Λ.Π. από τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρίες από 01/01/2005.

7.8 Αποτελέσματα Εισαγωγής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ελλάδα

Οι Αθιανός, Βαζακίδης και Δριτσάκης σε έρευνα που πραγματοποίησαν το 2004 σχετικά με την επίδραση της υιοθέτησης των Δ.Λ.Π. στις οικονομικές καταστάσεις για ένα δείγμα 40 Ελληνικών βιομηχανιών τα έτη 2003-2004, επιβεβαίωσαν την άποψη ότι η μετάβαση των εταιριών από το Εθνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.) στα Δ.Λ.Π., επηρέασε σημαντικά βασικά μέτρα λογιστικής και χρηματοοικονομικούς δείκτες και υπήρχαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις καταστάσεις με Δ.Λ.Π. και σε αυτές που βασιζόνταν στο Ε.Γ.Λ.Σ.. Σε έρευνα που πραγματοποίησε η εταιρία Grant Thornton το 2006 για το πρώτο έτος υιοθέτησης των Δ.Λ.Π. από τις Ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων (περίπου 54%) παρουσίαζε θετική επίδραση των Δ.Λ.Π. στα ίδια κεφάλαια, ενώ οι λογαριασμοί κερδών είχαν θετική επίδραση 4% περίπου. Τέλος σε έρευνα που πραγματοποίησε η Δάλλα το 2009 για την επίδραση των Δ.Λ.Π. στις εισηγμένες επιχειρήσεις για τα έτη 2004-2006 ανά παραγωγικό κλάδο μελετώντας την επίδραση τους σε δείκτες κέρδους, αποτελεσματικότητας, ρευστότητας και μόχλευσης, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εικόνα που παρουσίαζαν οι επιχειρήσεις μέσω της υιοθέτησης των Δ.Λ.Π., είναι πιο αντιπροσωπευτικά και ανταποκρίνονται καλύτερα στην πραγματική εικόνα των επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

«ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

8.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι πηγές ενημέρωσης για την άντληση πληροφοριών σχετικά με την πορεία μιας επιχείρησης είναι πάρα πολλές και είναι σχετικά εύκολο να γίνει από τους ενδιαφερόμενους. Σαν πηγές, ενδεικτικά αναφέρονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, εφημερίδες, περιοδικά, Internet, στατιστικές εταιρίες κ.λ.π. Αυτό όμως που ενδιαφέρει και υπόκειται σε έλεγχο είναι οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που εκδίδουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις και περιλαμβάνουν αριθμητικά στοιχεία απευθείας από την ίδια.

8.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Λόγω του ότι η λογιστική επιστήμη αναφέρεται σε πιστή τήρηση και εφαρμογή διαδικασιών, αρχών και παραδοχών είναι αναγκαίο να υπάρχει έλεγχος για να προσφέρονται σωστές πληροφορίες στους αναγνώστες τους. Για το λόγο αυτό, υπάρχουν 3 διαφορετικές κατηγορίες ελέγχου:

- **Ο Εσωτερικός Έλεγχος:** Ο εσωτερικός έλεγχος είναι συνεχής και ασκείται συνήθως από υψηλά καταρτιζόμενους λογιστές της ίδιας της επιχείρησης. Σαν στόχο έχει τον έλεγχο των επιμέρους μονάδων της επιχείρησης, τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών της επιχείρησης, την εύρεση πιθανών λαθών, σημαδιών κακοδιαχείρισης ή αδυναμιών ,και τέλος την υποβολή προτάσεων στα μέλη της Διοίκησης έτσι ώστε να παρθούν διορθωτικές αποφάσεις.
- **Ο Εξωτερικός (Ιδιωτικός) Έλεγχος:** Ο εξωτερικός έλεγχος εκτελείται από ανεξάρτητο, και υψηλά εξειδικευμένο προσωπικό που αποκαλούνται Ορκωτοί Ελεγκτές-Λογιστές. Κύριο αντικείμενο τους είναι ο έλεγχος της σωστής, επακριβούς και αντικειμενικής παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις κατά την ελεγχόμενη περίοδο.

- **Ο Κρατικός Έλεγχος:** Ο κρατικός έλεγχος διενεργείται από κρατικούς ή ημικρατικούς φορείς με πιο συνηθισμένο τον φορολογικό έλεγχο που διενεργείται από την εφορία (Υπουργείο Οικονομικών). Κύριο αντικείμενο του είναι πέρα από την σωστή απεικόνιση των μεγεθών στις οικονομικές καταστάσεις, και το αν αποδίδονται στο Δημόσιο οι αναλογούντες εισφορές και φόροι. (Κάντζος, 1995)

8.3 ΑΡΧΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με τον Κάντζο (1995), οι βασικές αρχές από τις οποίες αντλεί αλλά και τις οποίες εξυπηρετεί ο εξωτερικός έλεγχος είναι οι ακόλουθες:

- **Ύπαρξη σύγκρουσης συμφερόντων ανάμεσα σε ιδιοκτήτες και μέλη διοίκησης.:** Τα μέλη της διοίκησης συνήθως έχουν σαν κίνητρο την εμφάνιση υψηλών κερδών μιας και πολλές φορές οι αμοιβές τους συνδέονται με αυτά, ενώ οι ιδιοκτήτες δεν επιθυμούν να τους τα δώσουν χωρίς ουσιαστικό αντίκρισμα. Επιπλέον, ο εξωτερικός έλεγχος τους παρέχει την δυνατότητα να ελέγχουν την διοίκηση και την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων τους τις οποίες έχουν εμπιστευτεί σε managers.
- **Διασφάλιση των στοιχείων που αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις.** Χάρη στον εξωτερικό έλεγχο, επαληθεύονται τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων
- **Ύπαρξη τεκμηρίων διαπιστώσεων:** Αναφέρεται σε όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει στην κατοχή του ο ελεγκτής και τα οποία τον οδήγησαν στην δημιουργία σαφούς και εμπειριστατωμένης γνώμης για την ορθότητα των οικονομικών καταστάσεων.
- **Εύλογη επαγγελματική υπευθυνότητα:** Αναφέρεται στην εκ μέρους του εξωτερικού ελεγκτή υπευθυνότητα σχετικά με την συλλογή επαρκών στοιχείων που να του επιτρέπουν την δημιουργία ασφαλούς γνώμης.
- **Ορθότητα παρουσίασης:** Ο ρόλος του εξωτερικού ελεγκτή είναι η σωστή παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών που υπάρχουν στις οικονομικές καταστάσεις.
- **Ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα:** Η ανεξαρτησία και η αμεροληψία του ελεγκτή είναι τα σπουδαιότερα στοιχεία του εξωτερικού ελέγχου έτσι ώστε να είναι σωστή η παρουσίαση των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων.

- **Επαγγελματική δεοντολογία:** Αναφέρεται στην υποχρέωση του ορκωτού ελεγκτή – λογιστή να τηρήσει πιστά τους γραπτούς και άγραφους κανόνες της δεοντολογίας και των ηθικών κανόνων του ελεγκτικού – λογιστικού επαγγέλματος το οποίο εξυπηρετεί.

8.4 ΕΥΘΥΝΗ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ-ΛΟΓΙΣΤΗ

Κατά την διάρκεια του ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής-λογιστής καλείται να φέρει σε πέρας την εργασία του και για το λόγο αυτό αποκτά πρόσβαση σε όλα τα εσωτερικά δεδομένα της επιχείρησης. Σύμφωνα με το άρθρο 37 του Ν.2190/1920 η ευθύνη που τον βαραίνει είναι πολύ μεγάλη και είναι νομικά υπεύθυνος απέναντι στην ίδια την επιχείρηση, στο κράτος και σε τρίτους. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τον Κάντζο (1995), η ευθύνη του Ορκωτού Ελεγκτή — Λογιστή έναντι της επιχείρησης- πελάτη αναφέρεται στα ακόλουθα:

- **Περίπτωση Απάτης:** Απάτη θεωρείται όταν ο ελεγκτής κατά την διάρκεια του ελέγχου σκόπιμα δεν αποκάλυψε πιθανή απάτη που εντόπισε κατά την διάρκεια του ελέγχου ή βοήθησε στην απάτη σε βάρος της επιχείρησης ή σε περίπτωση που άσκησε έλεγχο ενώ δεν τηρούσε ο ίδιος τα τυπικά προσόντα για την απόκτηση της ιδιότητας του.
- **Περίπτωση Αμέλειας:** Σε περίπτωση που ο ελεγκτής δεν επέδειξε την δέουσα προσοχή και ευθύνη κατά την διάρκεια του ελέγχου που διενήργησε και προκύψει μετέπειτα ανακρίβεια στην αποτύπωση των μεγεθών στις οικονομικές καταστάσεις, ο ελεγκτής φέρει ευθύνη έναντι της επιχείρησης και υπόκειται κυρώσεις καθότι είναι νομικά υπεύθυνος ανεξάρτητα από το αν ήταν ενήμερος ή όχι για το λάθος.
- **Περίπτωση Αθέτησης Συμφωνίας:** Σε περίπτωση που ο ελεγκτής αθετήσει την συμφωνία με την επιχείρηση και διενεργήσει μερικό ή πλημμελή έλεγχο και προκληθεί ζημία από αυτό στην επιχείρηση τότε είναι υπεύθυνος έναντι του νόμου.
- **Περίπτωση μη ύπαρξης εχεμύθειας εκ μέρους του ελεγκτή:** Λόγω της απόλυτης ελευθερίας που έχει ο ελεγκτής στα δεδομένα της επιχείρησης κατά την διάρκεια του ελέγχου από τον ίδιο, είναι υπεύθυνος έναντι οποιασδήποτε ζημιάς προκληθεί στην επιχείρηση σε περίπτωση εκούσιας ή ακούσιας διαρροής εταιρικών πληροφοριών.

Η ευθύνη όμως που βαρύνει τον ελεγκτή δεν περιορίζεται στην ίδια την επιχείρηση μόνο αλλά επεκτείνεται και σε τρίτους καθότι οι οικονομικές καταστάσεις χρησιμοποιούνται από μεγάλη μερίδα ενδιαφερόμενων, ακόμα και από το ίδιο το Δημόσιο που επιβάλλει φόρους στις επιχειρήσεις βασιζόμενη στα στοιχεία που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Σε περίπτωση που ανακαλυφθεί λάθος ή απάτη με αποτέλεσμα να προκύψουν παραπλανητικές οικονομικές καταστάσεις, τότε μπορούν οι θιγόμενοι να στραφούν και έναντι των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών ζητώντας αποζημίωση.

8.5 Νομοθετικό πλαίσιο καταπολέμησης Δημιουργικής Λογιστικής

- Για την καταπολέμηση του φαινομένου της δημιουργικής λογιστικής και την αποφυγή των δυσάρεστων συνεπειών του, οι Η.Π.Α. εξέδωσαν το 2002 τον νόμο Sarbanes- Oxley ο οποίος στη συνέχεια υιοθετήθηκε από την Ε/Ε με την 8η Οδηγία εταιρικού δίκαιου της Ε/Ε και στη συνέχεια έγινε νόμος των χωρών μελών. (πηγές: www.european-sarbanes-oxley.com/, <http://eur-lex.europa.eu>)

8.5.1 Νόμος Sarbanes-Oxley

Ο νόμος Sarbanes Oxley ψηφίστηκε τον Ιούλιο του 2002 στις Η.Π.Α. και αποτελεί την σημαντικότερη τροποποίηση στην νομοθεσία των τίτλων. Ασχολείται κυρίως με ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης και πληροφόρησης, τα οποία με αφορμή τις εξελίξεις στο λογιστικό και ελεγκτικό κλάδο των Ηνωμένων Πολιτειών (σκάνδαλα εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής), απέκτησαν μεγάλη σημασία. Ο συγκεκριμένος νόμος προβλέπει και πολύ βαρύτερες ποινές από αυτές που ίσχυαν μέχρι εκείνη τη στιγμή για μέλη του Δ.Σ. των επιχειρήσεων, τα ανώτερα διοικητικά στελέχη, τους ορκωτούς ελεγκτές- λογιστές, τους αναλυτές και τους δικηγόρους στην περίπτωση που δεν συμμορφώνονται με την κείμενη νομοθεσία.

Τα βασικά στοιχεία στα οποία εστιάζει ο ανωτέρω νόμος είναι τα εξής:

- Η ύπαρξη νέων διατάξεων για τις Επιτροπές Ελέγχου -Audit Committees-, (οι οποίες πλέον αποτελούνται απο ανεξάρτητα μέλη του Δ.Σ.), αναφορικά με τον διορισμό των ελεγκτών, τις απολαβές αλλά και την επίβλεψη τους.
- Πλέον, οι Γενικοί και οι Οικονομικοί Δ/ντες των επιχειρήσεων θα είναι υπεύθυνοι μέσω έγγραφης πιστοποίησης για κάθε Δελτίο το οποίο περιλαμβάνει οικονομικές καταστάσεις και υποβάλλεται στο SEC (εκτός ορισμένων περιπτώσεων) αναφορικά με την ακρίβεια των οικονομικών πληροφοριών που περιέχονται στο Δελτίο και την επάρκεια των σχετικών διαδικασιών και ελέγχων διαφάνειας της μονάδας τους.
- Καθιέρωση πολύ αυστηρών ποινών σε στελέχη επιχειρήσεων σε περίπτωση αναληθούς πιστοποίησης, οι οποίες ενδεικτικά θα είναι έως ένα εκατομμύριο δολάρια (1.000.000 \$) ή / και 10 χρόνια κάθειρξη εάν η απάτη ήταν απλά εκούσια και έως πέντε εκατομμύρια δολάρια (5.000.000 \$) ή / και 20 χρόνια κάθειρξη αν η απάτη ήταν εσκεμμένη.
- Απαγορεύεται πλέον η χορήγηση δανείων σε στελέχη επιχειρήσεων ή μέλη Δ.Σ. έκτος ελαχίστων περιπτώσεων. Τα ήδη υφιστάμενα δάνεια προς τα στελέχη και τα μέλη Δ.Σ. δεν θα πρέπει να αυξηθούν ή να ανανεωθούν.
- Το εργαζόμενο προσωπικό των επιχειρήσεων αλλά και όσοι διαθέτουν πληροφορίες σχετικά με την πορεία της επιχείρησης θα πρέπει να γνωστοποιούν (εντός 2 ημερών από την ημερομηνία της πραγματοποίησης των συναλλαγών) τις πιθανές συναλλαγές των μετοχών των επιχειρήσεων στις οποίες εργάζονται.
- Οι Εταιρείες θα πρέπει να γνωστοποιούν σε «άμεση και συνεχή βάση» επιπλέον πληροφορίες για την περιουσιακή διάρθρωση και τα αποτελέσματα εκμετάλλευσης της εταιρείας, μιας και το SEC θεωρεί ότι τέτοιου είδους επιπλέον πληροφόρηση είναι αναγκαία για το κοινό συμφέρον και για τους επενδυτές.
- Κάθε Ετήσιο Δελτίο που υποβάλλεται στο SEC και περιλαμβάνει οικονομικά αποτελέσματα θα πρέπει να εμπεριέχει γνωστοποιήσεις για όλες τις σημαντικές διορθώσεις που πραγματοποιούνται από τους ορκωτούς ελεγκτές.
- Ορίζονται πλέον σαν κακουρηγηματικές πράξεις οι ακόλουθες ενέργειες που συνεπάγονται και βαριές ποινές:
 - Η παραποίηση ή καταστροφή αρχείων με σκοπό την παρεμπόδιση του ελέγχου ή της διαδικασίας πτώχευσης

-Η σκόπιμη μη διατήρηση του αρχείου των αρχείων που βασίστηκε ο έλεγχος των ορκωτών ελεγκτών για 5 έτη

-Η γνώση της εφαρμογής σχεδίου για την εξαπάτηση των επενδυτών.

(πηγή: www.nbg.gr)

Ο ανωτέρω νόμος παρόλα τα θετικά στοιχεία του, αντιμετώπισε και πολλές αντιδράσεις από την αγορά κυρίως λόγω της μεγάλης αυστηρότητας που εμπεριείχε ενώ αντιμετωπίστηκε και ως προσπάθεια κυβερνητικής παρέμβασης στις λειτουργίες της ελεύθερης αγοράς. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τους Linck et al (2008), οι επιπτώσεις της εφαρμογής του νόμου Sarbanes-Oxley αναφέρεται στην αύξηση του κόστους ελέγχου (πλέον υπάρχουν περισσότεροι, εκτενέστεροι και πληρέστεροι έλεγχοι στα οικονομικά των επιχειρήσεων), βελτιώθηκε η ποιότητα και η ακρίβεια των ελέγχων μέσω της απαγόρευσης παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών από τις ελεγκτικές υπηρεσίες, και επήλθαν ουσιώδεις αλλαγές στην αγορά του ελέγχου.

8.5.2 ΈΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ –ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ (Ε.Λ.Τ.Ε.)

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές είναι υπεύθυνοι για την διενέργεια ιδιωτικού ελέγχου στις επιχειρήσεις και για την τήρηση των αρχών λογιστικής από τις επιχειρήσεις. Παράλληλα όμως υπόκεινται και αυτοί έλεγχο από ανώτερη εποπτική αρχή που ονομάζεται Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (Ε.Λ.Τ.Ε.). Η συγκεκριμένη επιτροπή συστάθηκε με το Ν.3148/2003, εδρεύει στην Αθήνα, και σαν σκοπό έχει « την ενίσχυση της διαφάνειας λειτουργίας των επιχειρήσεων με την εφαρμογή λογιστικής τυποποίησης και την διασφάλιση της ποιότητας των λογιστικών ελέγχων» (Πηγή:Φ.Ε.Κ. Αρ. Φύλλου 136/ 05-06-2003). Η επιτροπή αυτή είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και η εποπτεία του γίνεται από το υπουργείο Οικονομικών. Η διοίκηση του είναι επταμελής (Πρόεδρος, 2 Αντιπρόεδροι, και 4 μέλη), όλοι τους άτομα με κύρος, πολύ υψηλή επιστημονική κατάρτιση και μεγάλη πείρα.

Αρμοδιότητες της Ε.Λ.Τ.Ε.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.3148/2003, οι αρμοδιότητες της Ε.Λ.Τ.Ε. είναι οι ακόλουθες:

- Η εισήγηση στον Υπουργό Οικονομικών σχετικά με θέματα Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου, Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, Κλαδικών Λογιστικών

Σχεδίων και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων καθώς και η εναρμόνιση αυτών με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και τα Διεθνή πρότυπα

- Ο ποιοτικός έλεγχος των λογιστικών ελέγχων που διενεργείται από τους ορκωτούς ελεγκτές και τις ελεγκτικές εταιρίες
- Η γνωμοδότηση στον Υπουργό Οικονομικών σχετικά με θέματα λογιστικής τυποποίησης συμπεριλαμβανομένων και των λογαριασμών του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού, και των λοιπών φορέων όπως αναφέρονται στο Ν.1256/1982 (Φ.Ε.Κ. 65Α).
- Η εποπτεία του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών-Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.) αναφορικά με την τήρηση των κανόνων κατά την εκτέλεση της λειτουργίας από τα μέλη του
- Η αξιολόγηση των πορισμάτων του ελέγχου της διαχείρισης του Σ.Ο.Ε.Λ.
- Η θέσπιση κανόνων δεοντολογίας (κατόπιν εισήγησης από το Σ.Ο.Ε.Λ.) για την άσκηση του έργου των ορκωτών ελεγκτών καθώς και των εταιριών στις οποίες υπάγονται και ο έλεγχος της τήρησης των κανόνων αυτών
- Η συνεργασία με την αρμόδια επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 7 του Ν.2331/1995 (Φ.Ε.Κ. 173 Α') και αφορά την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες εκ μέρους των ελεγκτικών εταιριών και των ορκωτών ελεγκτών –λογιστών.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ Ε.Λ.Τ.Ε.

Σύμφωνα με το Ν.3148/2003 άρθρα 3-7 και την ιστοσελίδα της Ε.Λ.Π.Ε. στο διαδίκτυο, τα όργανα της Ε.Λ.Τ.Ε. είναι:

- Το Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης (Σ.ΛΟ.Τ) με πενταμελή σύνθεση και τριετή θητεία, με μέλη εξόχως εξειδικευμένα και αναγνωρισμένα πρόσωπα στην λογιστική επιστήμη που σαν αρμοδιότητα έχουν την γνωμοδότηση πάνω σε θέματα λογιστικής τυποποίησης όπως πχ η αναθεώρηση ή τροποποίηση του Ε.Γ.Σ.Λ., οι λεπτομέρειες γύρω από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., κ.λ.π.
- Το Συμβούλιο Ποιοτικού Ελέγχου (Σ.Π.Ε.) με επταμελή σύνθεση και τριετή θητεία που περιλαμβάνει στην σύνθεση του ανώτατους δικαστικούς και κρατικούς λειτουργούς και εκπροσώπους εποπτικών αρχών, είναι υπεύθυνο για τον ποιοτικό έλεγχο των ελέγχων που διενεργούνται από τους ορκωτούς ελεγκτές
- Το Πειθαρχικό Συμβούλιο με τριμελή σύνθεση (ένας εν ενεργεία σύμβουλος επικρατείας, ένας εκπρόσωπος Διδακτικού Προσωπικού Α.Ε.Ι., και ένα μέλος

του Σ.Ο.Ε.Λ.) και τριετή θητεία ομοίως, είναι αρμόδιο για τον πειθαρχικό έλεγχο των ορκωτών ελεγκτών και την επιβολή αυστηρών κυρώσεων σε αυτούς.

- Η Εκτελεστική Επιτροπή (που σαν αρμοδιότητα έχει την εκτέλεση των αποφάσεων του Δ.Σ. της Ε.Λ.Τ.Ε. καθώς και λοιπά καθήκοντα) (Πηγή: www.elpe.org.gr)

8.5.3. ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ 8^η ΟΔΗΓΙΑ ΤΗΣ Ε/Ε -ΝΟΜΟΣ 3693/2008

Με σκοπό την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2006/43/ΕΚ), του Συμβουλίου της 17/05/2006 (ΕΕ L157/ 9-6-06) και σε συμπλήρωση του Ν. 3148/2003 (Φ.Ε.Κ.136 Α'5.6.2003), εκδόθηκε στις 25.08.2008 ο Ν.3693/2008 (Φ.Ε.Κ.174/25.08.2008) . Στα άρθρα του ανωτέρω νόμου ορίζεται λεπτομερώς και οριοθετείται το λειτουργικό πλαίσιο των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών και των ελεγκτικών εταιριών. Πιο αναλυτικά, αναλύονται οι προϋποθέσεις χορήγησης αδειάς στους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές και στις ελεγκτικές εταιρίες καθώς και η διαδικασία που τηρείται για το σκοπό αυτό (άρθρα 2-5), τα τυπικά και πρακτικά προσόντα που θα πρέπει να έχουν οι ορκωτοί ελεγκτές (άρθρα 6-12), οι απαραίτητες εγγραφές των ελεγκτών και των ελεγκτικών εταιριών στα μητρώα (άρθρα 13-18), τα στοιχεία της επαγγελματικής δεοντολογίας που διέπουν τους ορκωτούς ελεγκτές και τις εταιρίες στις οποίες εργάζονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (άρθρα 19-23), τα ελεγκτικά πρότυπα και οι εκθέσεις ελέγχου που συντάσσονται από τους ελεγκτές (άρθρα 24-26), τα συστήματα ποιοτικού ελέγχου που πρέπει να εφαρμόζονται από τους ορκωτούς ελεγκτές (άρθρο 27), αναλυτικά η πειθαρχική και αστική ευθύνη που έχουν οι ελεγκτές (άρθρα 28-29) , στο άρθρο 30 αναφέρεται η δημόσια εποπτεία που ασκείται από τα Ε.Λ.Τ.Ε. και γίνεται αναφορά στις διαδικασίες για την συνεργασία των εποπτικών αρχών σε επίπεδο κρατών-μελών, στα άρθρα 34-35 ορίζονται οι διαδικασίες ορισμού και παύσης των ορκωτών ελεγκτών, στα άρθρα 36-39 αναφέρονται οι λεπτομέρειες των υποχρεωτικών ελέγχων σε οντότητες δημοσίου συμφέροντος και η υποβολής των ελεγκτών στην Ε.Λ.Τ.Ε. έκθεση διαφάνειας ενώ τέλος με τα άρθρα 40-45 καθορίζονται οι διεθνείς πτυχές ελέγχου των ελεγκτών τρίτων χωρών καθώς και λοιπές διατάξεις.

8.5.4 ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ 8^η ΟΔΗΓΙΑ ΤΗΣ Ε/Ε -ΝΟΜΟΣ 3873/2010

Ο νόμος 3873/ 06-09-2012 αναφέρεται στην ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2006/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους ετήσιους και ενοποιημένους λογαριασμούς εταιρειών ορισμένων μορφών και της οδηγίας 2007/63/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και αποτελεί την οριστική ενσωμάτωση της 8^{ης} οδηγίας εταιρικού δικαίου της Ε/Ε από την Ελλάδα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι δεδομένο ότι οποιαδήποτε από τις οικονομικές καταστάσεις αποτελούν τον καθρέφτη της επιχείρησης μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Αυτό υποδηλώνει πως ακόμα και όλα τα οικονομικά δεδομένα και συνεπώς και η εικόνα της επιχείρησης, μπορούν να αλλάξουν από μέρα σε μέρα. Έτσι, και η παρουσίαση των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης μπορεί να επιτρέψει διαφορετικές ερμηνείες και προσεγγίσεις. **(Leutz, 2004)**. Ο όρος της δημιουργικής λογιστικής εμπεριέχει αρνητικά στοιχεία όπως εξαπάτηση, υπεξαίρεση, παραπλάνηση, παράπλευρες συναλλαγές κ.λ.π. τα οποία σαν πράξεις δεν υπόκεινται σε χρονικό ή γεωγραφικό περιορισμό και αποτελεί παγκόσμιο κίνδυνο για την οικονομία **(Michael Jones,2011)** . Οι συνέπειες από την χρήση της δημιουργικής λογιστικής μπορούν να περιοριστούν παρόλο που γίνονται συνεχείς προσπάθειες για την εξάλειψη των λογιστικών κενών και αδυναμιών, τα λεγόμενα και «παραθυράκια», τα οποία επιτρέπουν (υπό προϋποθέσεις) την εφαρμογή της.

Παρά τα όποια βραχυπρόθεσμα θετικά μπορεί να προσφέρει σε μια επιχείρηση η εφαρμογή κανόνων δημιουργικής λογιστικής, είναι φανερό πως οποιαδήποτε κατάχρηση των κανόνων αυτών μπορεί να αποβεί μοιραία και να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία.

Η καθιέρωση των Δ.Λ.Π. από όλες τις χώρες (παρά τις όποιες δυσκολίες συναντά αυτό), είναι προς την σωστή κατεύθυνση και εμποδίζει την εφαρμογή και χρήση μεθόδων της δημιουργικής λογιστικής. Παρόλα αυτά, πάντα θα υπάρχουν εφευρετικοί λογιστές χωρίς ηθικούς φραγμούς, που θα ανακαλύπτουν νέους τρόπους για να παρακάμπτουν τις σκοπέλους που βάζουν τα Δ.Λ.Π. στην εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής και διοικήσεις που θα εγκρίνουν τέτοιες τακτικές. **(Τσακλάγκανος, 2009)**.

Επιπλέον, είναι σαφές ότι η υιοθέτηση διαφανών και διεθνώς αναγνωρισμένων θεσμικών πλαισίων (εταιρικής διακυβέρνησης) στην λειτουργία των επιχειρήσεων συνδράμει στην προσπάθεια που γίνεται για την όσο το δυνατόν καλύτερη οργάνωση και έλεγχο στις επιχειρήσεις. Συνεπώς ένα καλά οργανωμένο, αποτελεσματικό και ανταγωνιστικό πλαίσιο επιχειρηματικής δραστηριότητας θα μπορούσε να προσφέρει ένα ασφαλές περιβάλλον για τις επιχειρήσεις και να αποτελέσει ένα τμήμα για την επιτυχία και την ανάπτυξη μιας οικονομίας δημιουργώντας συνθήκες εμπιστοσύνης και προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων . (Σπανός 2001).

Το πιο ουσιαστικό σημείο είναι ο ανθρώπινος παράγοντας που δεν πρέπει να αγνοούμε, και να εστιάζουμε σε αυτόν. Η ανθρώπινη θέληση είναι το βασικό συστατικό για τον σχεδιασμό και πραγματοποίηση των άνομων αυτών επιδιώξεων, και όσα μέτρα και αν ληφθούν, δεν θα έχουν τα αποτελέσματα που θέλουμε αν δεν υπάρχει σύμμαχος και η ανθρώπινη βούληση. Το κατάλληλα νομοθετικά θεσμοθετημένο πλαίσιο θα πρέπει να συνεπικουρείται και από τον παράγοντα «άνθρωπο», και θα πρέπει και εκεί να εστιαστούν οι μελέτες εμφυτεύοντας αξίες και ιδέες που συμβαδίζουν με την νομιμότητα, με σκοπό την δημιουργία στελεχών με σεβασμό απέναντι στις αρχές τις οικονομίας. Τόσα χρόνια, ο κανόνας που υπάρχει στην αγορά, αντικατοπτρίζεται πέρα των άλλων, και στην μεγιστοποίηση του κέρδους, το οποίο και εκπληρώνει και η χρήση της δημιουργικής λογιστικής.

Ερώτημα προς μελλοντική διερεύνηση: Μήπως πέραν των πολλών κανόνων και νόμων που δημιουργούνται, θα έπρεπε να δοθεί περισσότερη σημασία στην εκπαίδευση και δημιουργία προτύπων και ηθικών αξιών για τα μελλοντικά στελέχη των επιχειρήσεων;

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασίου Θεόδωρος (2007), «Γενική Λογιστική», Εκδόσεις Λιβάνη
 - Γκινόγλου Δ., Ταχυνάκης Π., Μωυσή Σ., (2005), «Γενική Χρηματοοικονομική Λογιστική», Εκδόσεις ROSILI, (σελ.8-50)
 - Γρηγοράκος Θεόδωρος (2008), «Ανάλυση-Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου», Εκδόσεις Σάκκουλα Αντ.
 - Επιτροπή για την εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα υπο το συντονισμό της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (1999)- Αρχές εταιρικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα «Συστάσεις για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και του αναταγωνιστικού μετασχηματισμού της, Αθήνα.
 - Κάντζος Κων/νος (1995), «Ελεγκτική, Θεωρία και Πρακτική», Εκδόσεις Α. Σταμούλης (σελ. 19–70)
 - Κάντζος Κων/νος (2001), «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», Εκδόσεις INTERBOOKS (σελ.19-98)
 - Μπαλής θεοχάρης (1998), «Σύγχρονη Χρηματοοικονομική Λογιστική», Εκδοτικές Επιχειρήσεις «Το Οικονομικό» (σελ. 44 – 55).
 - Σακέλλης Εμμανουήλ (2002), «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Εκδόσεις Ε. Σακέλλη
 - Σπανός Λουκάς (2001) «Συστήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης και Σύγχρονη Επιχείρηση», Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, (σελ.57-63)
 - Τσακλάγκανος Άγγελος, (2009), «Χρηματοοικονομική Λογιστική-Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα»
-
- Φίλιος Βασίλειος (2003), «Δημιουργική Λογιστική», εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική (σελ.1-71)
 - Φίλος Ιωάννης (2003), «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ (σελ.346-360)

ΞΕΝΗ ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Amat Oriol, John Blake and Jack Dowds (December 1999) «THE ETHICS OF CREATIVE ACCOUNTING» Economics Working Paper
- Ballas, A.A. Hevas, D. & Neil, D.(1998). «The state accounting and the state of the state» Journal of Management and Governance (pp 267-285)
- Baralexis Spyros, (2004) «Creative accounting in small advancing countries: The Greek case», Managerial Auditing Journal, Auditing Journal, Vol. 19 Iss: 3 pp. 440 – 461
- Burgstahler D. and Eames D., 1998 «Management of earnings and analysts forecasts», Working Paper, University of Washington and Santa Clara University
- Caramanis, C. (2005) «Relationism, charisma and accounting professionalization: perspectives on the intra-professional conflict in Greece, 1993-2001», Accounting, Organization & society (p.p. 195-221
- Citron, D., 1995. «The Incidence of Accounting-based Covenants in the UK Public Debt Contracts: An Empirical Analysis». Accounting and Business Research 25 (9), pp.139-150.)
- Coase Ronald (1937), «The nature of the firm», Economica (Blackwell Publishing) pp 386-405
- Coppens L & E. Peek 2005 «An analysis of earnings management by European private firms. Journal of Accounting and Economics» –Auditing & Taxation

- Dalla Konstantia, (2009), «The impact of IFRS implementation in Greek Listed Companies»
- Demirag, I. & Solomon, J. (2003), «Developments in International Corporate Governance & the Impact of Recent Events», Corporate Governance International Review, London.
- Mark Jickling,(2003), « The Enron Collapse: An Overview of Financial Issues» CRS REPORT OF CONGRESS
- Goergen, M., & Renneboog, L.D.R. (1998). «Strong Managers and Passive Institutional Investors in the UK: Stylized Facts». (CentER Discussion Paper, 1998-131, 1998-131) pp. 1-37.
- Griffiths, I. (1987). «Creative Accounting», London: Unwln Paperback (pp. 2)
- Jones Michael, «Fraud and International Accounting Scandal», John Wiley & Sons, 2011 (pp.1-15 , 211 – 230)

- Leuz, C., Pfaff D, Hopwood, A. (2004). «The economics and Politics of Accounting.» New York: Oxford University Press
- Linck et al (2008) «The Effects and Unintended Consequences of the Sarbanes-Oxley Act on the Supply and Demand for Directors», Oxford University Press.
- Monks R. (1995) Redesigning Corporate Governance Structure in Twenty First Century: A Preliminary Outline . Manuscript, Lens Inc., Washington, D.C.
- Mulford W. Charles and Eugene E. Comiskey (2002) «Financial Numbers Game- Detecting Creative Accounting Practices», John Wiley & Sons, (pp 1-90),
- Naser, K. (1993) «Creative Financial Accounting: Its Nature and Use», Hemel Hempstead: Prentice Hall
- Naser K. & Pendlebury M. (1992), «A NOTE ON THE USE OF CREATIVE ACCOUNTING» British Accounting Review 24, 111-118
- Stolowy H., Breton G., (2004), «Accounts Manipulation: A Literature Review and Proposed Conceptual Framework, Review of Accounting and Finance, vol. 3, no.1,» pp. 5-66
- Rezaee Zabihollah, (2005), «Causes, consequences, and deterrence of financial statement fraud», Critical Perspectives on Accounting 16:3, (pp.277 – 298)
- Spathis C. (2002), : « Detecting false financial statement using evidence from Greece» Managerial auditing Journal vol.17 p.p. 179-191
- Syed Zulfiqar Ali Shah^{1*} and Dr. Safdar Butt² (2011) International Conference on Business and Economics Research- «Creative Accounting: A Tool to Help Companies in a Crisis or a Practice to Land Them into Crises»
- Syed Zulfiqar Ali Shah, Safdar Butt, and Yasir Bin Tariq “Use or Abuse of Creative Accounting Techniques” *International Journal of Trade, Economics and Finance*, Vol. 2, No. 6, December 2011\
- Thomas C. Williams (2002), «The Rise and Fall of Enron», Journal of Accountancy
- Wild John., Bernstein Leopold & K.R. Sybramanyan (2001), “Financial Statement Analysis” , McGraw- Hill international Editions, Seventh Edition

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.et.gr
- www.elpe.org.gr
- www.european-sarbanes-oxley.com/
- <http://eur-lex.europa.eu>
- Fpc.state.gov
- www.hcmc.gr
- www.ifrs.gr
- www.journalofaccountancy.com
- www.marketzone.gr
- www.oecd.org
- www.reporter.gr
- www.xrimatistirio.gr